

KULTŪRA

MENAS LITERATŪRA MOKSLAS

2012 GRUODŽIO 29 D.

DRAUGO ŠEŠTADIENINIS PRIEDAS

Nr. 47 (152)

NUOSTABUS PASAULIS NESIBAIGIA

Senieji metai baigiasi, paneigdami pasaulio pabaigos pranašystes – ne majų, o apsuksnių verteivų sugalvotas. Juk jeigu panika gali būti naudinga, kodėl nepasipelnis iš jos? Tik savaip gaila žmonių, kurie šitaip visą laiką gąsdinasi – lėkė į Prancūziją, korėsi į Bugaracho kalną, šiurpindami vietinius gyventojus, kiti važiavo į Serbiją, ten irgi stūkso kažkoks lemtingas kalnas, galįs išgelbėti nuo pasaulio pabaigos, tretį sulindo į vyno rūsius ir bunkerius... Ir ką sakyti paskui, išlindus ir pamačius, kad skaisi žiemos saulė, pakilusi virš baltų laukų, toliau ramiai šviečia?

Ką tie žmonės darė? Ką mąstė? Kaip nusiteikė važiavo atgal? Gal nervinosi, kad neįvyko lauktas atrakcionas?.. O gal jau ėmė laukti naujos pasaulio pabaigos?.. Sunku pasakyti. Visos žinutės apie pasaulio pabaigai besiruošiančius paremtos TV reportažais. O kiek juose tiesos, o ne manipuliacijų jausmais – nežinia. Bet man labiausiai patiko „Google“ užsklanda kitą rytą – majų kalendoriaus dievybė, rodanti liežuvį ir į viršų iškėlusį abiejų rankų rodomuosius pirštus. Suprask – *išdūrėm*. Mes, pagoniški laukiniai dievukai – tamstas, civilizuotus šiuolaikinius žmones.

Kyla klausimas – ar iš tiesų mes tokie jau civilizuoti, kad mus gali *išdurti* prietarai? Gal tik mokame susirišti batų raištelius ir spaudyti mygtukus. Bet daugelis šiandien, nors ir paradoksalu, jau nebemoka skaityti. Na, raides pažįsta, bet skaitymas kaip kūrybinis ir intelektualinis procesas ima eiti spiralės vija atgal.

Kaip rašė puikus rusų rašytojas M. Bulgakovas, – ne tu pakabinai tą gyvybės siūlelį, ne tu ir nutrauksi. Gyvybės siūlelis, nors iš pažiūros ir labai trapus, yra kur kas tvirtesnis, nei kartais atrodo. Tik štai ar gyvybė išliks protinga?.. Kartais imu tuo abejoti.

Bet kai pažvelgi į spindinčius sniego laukus, išsiklausai į tylą – taip, kad imi girdėti po medžių žieve miegančių drugių lėliukių alsavimą, panašų nebe į garsą, o į vaizdinį – mažučius spalvotus molekulių sūkurius, – kai iš tolumo užsnigtos trobos kamino lyg milžiniškas islandiškų sagų žaltys į dangų ima sliuogti pilkas dūmų vyturas ir pakvimpa karštais kadagių bei pušų spygliais, – nusmelkia nuojauta, kad visa tai yra toks kūrybos stebuklas, kuris tik duotas mums, bet mums nepriklauso. Ir tuo labiau niekas iš mūsų negali nei nuspręsti, nei išpranašauti, kada jis baigsis, nes mes paprasčiausiai negalime atsakyti į paprastą klausimą – o kodėl jis turėtų baigtis? Racionalūs argumentai čia vargu ar padės, nes ne dėl racionalumo šis pasaulis buvo sukurtas. Todėl ir mūsų protas negali į tai atsakyti, nes ir žmogaus protas yra nuostabus kūrinys, tačiau ne Kūrėjas.

Todėl džiaukimės tuo, kas supasi ant trapios gyvybės siūlelio; tokiam džiaugsmui niekada nepritrūks priežasčių. Štai takelis veda mane per mišką – medžiai tiesiai į mane apsnigtas šakas, jie miega ir sapnuodami nori mane paglostyti, nes prisimena, kad esame susieti tos pačios kūrybinės medžiagos. Štai šlaitu nučiuožiū ne ant kojų, o ant sėdynės – apsnigta žemė minkštai mane pagauna ir priglaudžia, o ne atstumia nuo savęs kaip svetimą molekulę. Šuo pribėga ir palaižo karštu liežuviumi veidą – nuostabus Dievo kūrinys, mano mažasis brolis, tvoskiantis šlapia vilna ir prisiuostytais kvapais.

Man irgi kvapą užima – iš džiaugsmo, iš meilės, iš suvokimo, kad esu mažutė nuostabaus kūrinio molekulė, nešanti energinį Kūrėjo krūvį. Ir vakarėjantis dangus, kuriame ima žiebtis pirmosios žvaigždės ir sidabrinėje mėnulio valtėlėje, barstydamos kosmoso sniegą, plaukia mirusiųjų dvasios, tai patvirtina, – ant blakstienų nusileidžia dvi purios, geometriškai tobulos snaigės, virsta šiltu vandens lašu ir įsigeria į odą.

Renata Šerelytė

Ieva Gudmonaitė

* * *

kiek bus dar žiemų, o tavęs tiek pat kartų nebus,
tavo – mano kieme sūkuriuodama baigsis era –
pasislėpus pusny, garsiai pustant, sau žaisiu namus
ir bus nebaisu, kad namų jau seniai nebėra,

kad nėra šito kiemo, tik snaigės man kambarius piešia –
arbatinį, stalus ir sekundę, kuria tu ateisi –
serviruojau mums laiką – daugiau niekam laiko nelieka –
net laukti, net žaisti. Galiausiai – net grįžti į sausį,

kuris ima ir baigias – tavęs nei manęs nesulaukęs,
ir snaigės išnyksta, nespėdamos virsti į sniegą –
gęsta pusnys, lediniai daiktai išplaukia,
pavėjui atsimerkiu ir žiūriu, kaip nieko nelieka,

bet galiu dar tikėt, gal ateisi, kai baigsis žiema –
kartais būna namai ir po laiko – skaisi žydruma,
o jei ne, tai ateisi, kai baigsis metų laikai,
kai snaigės jau net atmintim negalėtų sužeisti.

Kitame numeryje:

- Kunigas Petras Dagys – lietuviybės tarnyboje
- Naujų knygų apžvalga
- A. Katilius. Seinų kunigų seminarija

Redaguoja Renata Šerelytė rainbow.vilnius@gmail.com
Maketuoja Jonas Kuprys

Šio šeštadienio Kultūros turinys

- 1-as psl. Renata Šerelytė. Nuostabus pasaulis nesibaigia
- 2-as psl. Marija Gustainienė. Ar žmogus moka gailėti kitų
- 3-as psl. R. Kriaučiūnas. Vertinga knyga/ Jonui Mekui – 90
- 4-as psl. Aldona Žemaitytė. Krakatukų nuotykinai
- 5-as psl. L.Vasiliauskaitė-Rožukienė. Paroda M. K. Čiurlionio namuose
- 6-as psl. Kultūros kronika
- 7-as psl. 2012 m. „Kultūros“ turinių rodyklė

Ar žmogus moka gailėti kitų

Marija Gustainienė

Kai tik pradeda plakti žmogaus širdis, kažkas nepaprasto vyksta ir aplinkoje: sklinda nepažintos ir sunkiai įvardijamos emocijos, atsiranda žodžiais nenusakomas jausmas, kad kažkas yra ir tuo savo buvimu keičia kitų buvimą. Mažo vaiko akys seka pasaulio vyksmą: pamatęs ropojantį vabalą, dažniausiai vaikas seka tą judėjimą, bet jam staiga pasidaro gaila, kad vabalas yra vienas. O kur jo mama arba brolis, sesė, tėtis? Gaila, kad vabalėlis vienas, nes jam liūdna. Mažylis auga šeimoje, jį nuolat glosto švelnios mamos, senolės rankos, o čia – vienas vabalėlis. Kur jis eina? Nuvyto gėlė, vaikui vėl akyse ašarėlės – liūdna, nes tas žiedelis jau nebekvepia. Tai mažas pasaulis, kur pradeda želti pirmieji gailingumo želmenys, o vėliau jie apima visą žmo-

gus, kur žmogus pats moka būti gailingas. To šiandien moko Šventasis Raštas, liudija pats gyvenimas.

Susvetimėjusiame pasaulyje dažnai nebėra vietos gailingumui, nes kiekvienas žmogus rūpinasi tik savo gerove, bet verkia ne nuo savo bėdų, o nuo kitų žmonių kišimosi į jo privatumą. Atrodo, kad savas gyvenimas tampa viešas, nes per stiklą esame matomi kitiems. Kam graužtis dėl to, kad paties šeimoje liga kamuoja artimą žmogų, geriau pasamprotauti, kodėl pažįstamo ar kaimyno susirgo tėvas ar motina ir kaip šeimos nariai nesirūpina juo. Mes norime daug žinoti, daryti išvadas, duoti patarimus, norime lįsti į kitų namus, nes patys nerandame išeičių iš savo bėdų. Lengviau graužtis dėl to, kaip mums nesiseka ar kaip koją pakiša aplinkiniai savo pavydu, bet nesigilinti į priežastis, kodėl taip mums nesiseka. Mes turime per daug laiko, nes matome kitų gyven-

kas. Jis kažką panašaus jau matė – taigi bažnyčioje Nukryžiuotasis. Jis taip priminė šį vaizdą, dabar tebesantį prieš berniuko akis. Jam pagailo to, kuris mušamas. Net ir tėtis neatrodė toks geras, nes jis mušė žmogų, tą, kurio rankos ir kojos prištos, kuris negali net apsiginti, net žodžio ištart. O kokios to žmogaus akys – krauju pasrūvusios, nieko nematančios. Kai tik minutėlę vyrai pasitraukė į kitą trobos galą, berniukas atrišo arkliavagiui rankas ir kojas. Kas įvyko tą minutę? Nusidėjęs vyras ir nekaltas berniukas apsikabino – tą akimirką žmogaus širdis šventė gailingumo šventę. Tik vaiko širdis pajuto, kad reikia pagalbos tam, kas skriaudžiamas, mušamas, kad reikia pagailėti to, kuriam dabar negera. Daugiau niekada jie nesusitiko, nes išgelbėtas arkliavagis ryte buvo rastas negyvas. Kaimo vyrai įvykdė savo teisingumą, bet scena – berniukas išlaisvina nukryžiuotą nusikaltėlį – liko įsimintina. Tik vaikiška širdis pažįsta gailingumo slėpinį, nes ji atverta gėriui, gailingumui ir meilei. Jeigu mes nebūtume surambėję, jeigu mūsų sielos liktų vaikiškos ir tyros, kaip būtų gera šioje žemėje gyventi. Gal ir nežinotume, kas yra neapykanta ar pavydas, nemeilė, apgaulė ar kitokios blogybės?...Deja, gailingumo lieka mumyse vis mažiau, o mes patys gūžiamės į savo tamsias vienatves ir bumbame apie tuos, kurie elgiasi ne taip, kaip mes norėtume, eina ne ten, kur mes norėtume, pagaliau gyvena ne taip, kaip mes norėtume.

Gyva gailingumo istorija yra Antano Vienuolio „Viešnia iš šiaurės“. Atrodo, visi gailisi našlaitės Aldonos, bet kiek ta mergytė sutinka abejingų žmonių!.. Priglaudžiama namuose tik todėl, kad saugotų ir prižiūrėtų kitos moters vaikus, kad buities darbus – ir pačius juodžiausius – nudirbtų. Gailingumas siejamas su nauda. Tie, kurie jos gaili, tik tą akimirką ištiesia bandelę, kad alkį nuvytų, kad prieš kitus žmones pasirodytų, kokie yra geros širdies. Šiuo atveju prisimenu F. Nietzchės filosofiją apie tai, kad kiekvienas socialinis veiksmas tarsi įpareigoja veikti taip, kad kitiems tai būtų reikalinga ir svarbu. Kito nelaimė mus užgauna, ji parodytų mus esant bejėgius ar net bailius, jei nesistengtume padėti. Vadinasi, žmogus daro kitam gera dėl to, kad apie jį blogai nepagalvotų kiti. Šis pavyzdys labai dažnas šiuolaikiniame pasaulyje.

Kiek nemažai yra žmonių, kurie nenori pasirodyti besantys silpni, sugniuždyti, jie slepia savo ašaras ir nubraukia jas niekam nematant, jie nepatenkinti patys savimi. Kai kalbama apie veiksmus, kurie yra gerai apsvarstyti ir net numatyti iš anksto, galima teigti, kad prie individo veiksmo prisideda ir visuomenė. Ji savotiškai pateikia savas taisykles, normas, kurių individas privalo laikytis ir jų paisyti. Skaitydama F. Nietzchės mintis apie atjautą ir gailingumą, susimąščiau dėl sugebėjimo aukotis dėl kito žmogaus. Kaip dažnai mes sakome, kad gyvename kitų gyvenimus, tvarkome jų reikalus, perimame skausmą, rūpinamės ir t. t. Atrodo, tai yra altruistiška, manome, kad esame labai geri ir žavimės savimi. Deja, filosofas visa tai pavadina „geru kerštu“. Kaip tai suprasti? Ar ir šiltuose tarpusavio santykiuose galima rasti egoizmo? Pasirodo, kad net labai daug. Pasak F. Nietzchės, kai žmogus kenčia ir jis nori, kad mes kentume dėl jo kančios, vaizduojame, kad kenčiame, bet patiriame aktyvaus dėkingumo malonumą. Pasitaiko, kad žmogus nepriima mūsų gerumo, tuomet mes pasišaliname netekę entuziazmo ir nuiliūdę, jaučiamės taip, tarsi mūsų dėkingumas būtų atstumtas. Vadinasi, net tuomet, kai darome gera kitam, mes pirmiausia rūpinamės savimi.

Mūsų kasdienybėje yra daug pavyzdžių, kai gailingieji samariečiai tyliai tvarsto sužeistųjų dvasines žaizdas. Tos istorijos užrašytos grožiniuose tekstuose. Deja, tiek pat pasitaiko ir abejingųjų, kaip levitas, praeinančių pro šalį, kad tik nie-

gaus esybę. Iš tiesų, jeigu taip ir būtų, tai mūsų žemėje nė vienam nereikėtų lieti ašarų vienatvėje, nesigūžtume į kampučius, kad galėtume pasislėpti nuo nemeilės, deja, pasitaiko gyvenimiškų situacijų, kai patys turime atsiriboti nuo žmonių, kad jiems nepakenktume savo pavydžiu žvilgsniu, piktu žodžiu ar nemalonių bendravimu. Vaikas, dar nepažindamas pasaulio, eina į jį su meile, ieško meilės, o suaugęs žmogus, atvirksčiai, traukiasi į savo kiautą kaip sraigė nuo tų, kuriuos galėtų mylėti ir su kuriais galėtų džiaugtis.

Kur prasideda gailingumo istorija? Dauguma atsakytų, kad tas šaltinis yra Šventasis Raštas. Iš tiesų, taip. Apie Dievo meilę ir Jo gailingumą kalbama beveik kiekviename Šventojo Rašto puslapyje. Nė viena Dievo asmeninė savybė žmogui nebuvo tokia svarbi kaip Jo gailingumas. Sakoma, kad Jis pagaili nusidėjėlio, jeigu šis savo gyvenime daug mylėjo, atleido kitų padarytas nuoskaudas, nelaikė akmens užantyje, vadinasi, nekerštavo. Dievas gimusiam žmogui į širdį įdeda gailingumo knygą. Jeigu vaikystėje išmokome pagailėti mažų gyvūnų, pamatyti ašaras draugo veide ir jas nušluostyti, apkabinti ar prisiglaudę, tai kiekvienas galime būti tas gailingasis samarietis, kuris pakelia suklypusį, patepa sielos žaizdas tam, nuo kurio visi nusigrežia. Deja, gyvenime mes dažnai išename kitokius mokslus, veržiamės pažinti nemeilę ir kopiname nesantaikos ir pavydo laiptais. Kas mes esame? Žmonės, silpni, nemylintys, bet dažnai trokštantys meilės, negailintys, bet patys labai norime, kad būtume užjausti, glojami. Kristus nepasmerkė svetimaujančios rastos moters, nesišalino nusidėjėlių. Jis gydė juos savo meile. Nė žmonės nepasmerkė moters, kurią ruošėsi užmušti akmenimis. Suklupę norime keltis, reikia gailėsčio ašarų, kad sielą nuskaidrintume, kad žmonių širdis suminkštintume. Gailingumas

mus, o saviems leidžiame eiti pro šalį, net nesusi-mąstydami, kad kiekvieną akimirką dovanojame beprasmybei. Filosofo Senekos mintys apie tai, kokia brangi kiekviena gyvenimo akimirka, tik primena, kad gyvename vieną kartą ir turime širdyje gailėsčio dėl to, kad galėtume mylėti žmogų, kuris yra šalia, kuris prašo mūsų pagalbos, kuris tiesiog atsirado mūsų kelyje. Atsitiktinumų nėra, nes gyvenimo ratas sukasi ir tiesiog akimirksni mes atsiduriame viename taške su kažkuo, su kuo gal ir nenorėtume susitikti, šnekėtis, bet taip atsitinka, nes turime gražinti gailėsčio skolą. Gailėtis žmogaus – tai mylėti jį, tokį silpną ir bejėgį, sutrikusį ir nelaimingą.

Literatūros pavyzdžiai moko gyventi, įsitiekti vieniems tarp kitų, būti pakantiems ir tolerantiškiems. Dauguma girdėjo *gailingą kablelio* istoriją. Sako, vieną kartą gyvenęs labai išsiblaškęs karalius. Ką jam paduodavo pasirašyti, jis nė neskaityt pasirašydavo. Ir štai kartą jo padėtas kablelis turėjo spręsti žmogaus likimą – gyvenimą ar mirtį. Baltame laiške buvo parašyti trys žodžiai: „Pakarti negalima pasigailėti“. Tik kablelis turėjo didžiulę galią: nusidėjėlis galėjo būti pakartas arba jo pasigailėta. Kur karalius padėjo kablelį? Ko jam vargintis ir ilgai save kamuoti, – kablelį parašė ten, kur arčiausia: *Pakarti, negalima pasigailėti*. Taigi, žmonių abejingumas vienas kitam – nusprendis net visam gyvenimui. Taip mes netenkame labai brangių žmonių, nes juos tarsi išspraudžiame į kažkieno ar net mūsų pačių sukurtas taisykles. Paliekame likimo valiai tuos, kurie nelabai mums patinka, visai jų negailime, nes manome, kad jie to nusipelnė.

Ekspresionistas Jurgis Savickis apsakyme „Vagis“ pasakoja istoriją apie arkliavagį. Ant durų staktos pakabintas arkliavagis. Jį kaimo vyrai muša pančiais, tyčiojasi. Tą sceną mato mažas vai-

Vertinga knyga apie tautą, kalbą ir tapatybę

Romualdas Kriaučiūnas

Algis Norvilas. *Tauta, kalba ir tapatybė*. Vilniaus universiteto leidykla, Vilnius, 2012. Minkštais viršeliais, 150 psl.

Baigiantis 2012 metams, pasirodė nauja mokslinė knyga apie nesibaigiančias temas – lietuvių tautą, kalbą ir tautinę tapatybę. Knygos autorius nėra naujokas knygų leidyboje, nes daug metų (1985–1997) vadovavo „Ateities“ leidyklai, išleidusią įvairių vertingų knygų. Pagaliau susilaukėme knygos apie jo mokslinį ir visuomeninį rūpestį, tiksliai išsakytą knygos pavadinimu. Pratarmėje autorius pagarbiai mini 1961 m. pasirodžiusią Juozo Girniaus knygą „Tauta ir tautinė ištikimybė“, pastebėdamas, kad nutautėjimo pavojus veikė „ir mus jaunos, augančius lietuvių išeivijos telkiniuose.“ Tada Algis Norvilas buvo dvidešimties metų amžiaus.

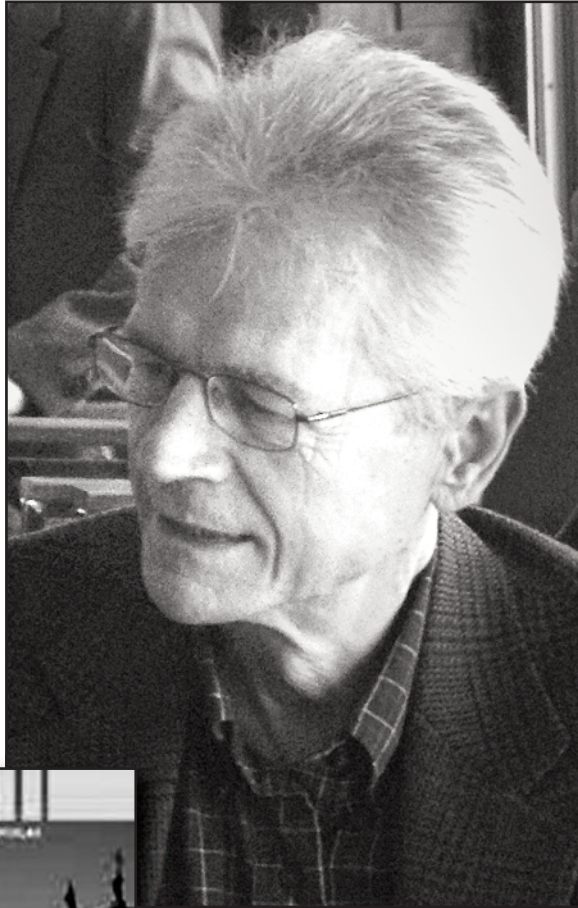
Galiniame knygos viršelyje jis pristatomas kaip mokslininkas, daugiausia dėmesio skyres lietuvių tremtinių ir emigrantų likimo klausimui. Gimęs Lietuvoje, nuo raudonojo tvano su šeima pasitraukęs į Vokietiją, aukštuosius mokslus baigė Amerikoje. Eksperimentinės psichologijos doktorantūros studijas apvainikavo daktaro laipsniu St. Louis University 1970 m. Nuo 1968 m. dėsto psichologiją Saint Xavier University Čikagoje. Nuo jaunystės aktyviai dalyvavo išeivijos lietuvių veikloje: 1972 m. vadovavo II Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso Programos komisijai, priklausio ateitininkų organizacijai, buvo Ateitininkų federacijos tarybos pirmininkas, vadovavo Ateitininkų sendraugių sąjungos valdybai ir t. t.

Įdomu, kad leidinys buvo parengtas įgyvendinant Europos socialinio fondo remiamą projektą „Pripažįstamos kvalifikacijos neturinčių psichologų tikslinis persikvalifikavimas pagal Vilniaus universiteto bakalauro ir magistro psichologijos studijų programas.“ Leidinio redakcinę komisiją sudarė Albinas Bagdonas, Vida Jaukutienė, Birutė Pociūtė ir Gintautas Valickas. Viršelio dailininkė – Audronė Uzielaitė. Lietuvių kalbos redaktorė – Jolanta Storpirstienė. Knygos tiražas gana kuklus – 300 egz.

Knygoje dėmesys ir rūpestis skiriamas 1949 m. Lietuvių chartoje išsakytoms vertybėms. Viena iš jų – „Žmogus turi prigimtąją teisę laisvai išpažinti ir ugdyti savo tautybę“ ir „Kalba yra stipriausias bendruomenės ryšys. Lietuvių kalba lietuviui yra tautinė garbė.“ Knygos metrikoje rašoma, kad šį straipsnių rinkinį paskatino rengti nauja susidomėjimo tautybės klausimu banga. Straipsniai pateikiami chronologiškai, pagal jų pasirodymo laiką. Pradedama straipsniu, nagrinėjančiu provokuojantį dvikalbystės klausimą (...) ir nuosekliai einama prie kitų: kodėl jaunimas nelinkęs vartoti gimtosios kalbos, kokia kalbos sąsaja su tautine savimone ir kt. Keturi šių straipsnių yra apžvalginio pobūdžio, o trys – nauji tyrimai. Kiekvienam straipsniui parengtas trumpas įvadas, kuris paaiškina straipsnio kilmę, ir jei straipsnis ankstesnis – trumpai supažindina su naujausia literatūra.”

Tų septynių straipsnių pavadinimai gana aiškiai išsako autoriaus dėmesį ir rūpestį: „Rūpestis dėl lietuvių dvikalbystės užsienyje“; „Kuria kalba kalbėsime?“; „Emigrantų kalbos likimas kitame krašte“; „Kalbos santykis su tautine savimone“; „Tautinės tapatybės bruožai“; „Kalba ir tautybė Lietuvoje“; „Lietuvių kalbos likimas“. Kai kurių straipsnių sąvokos yra pristatomos su diagramomis, bet jos, mano manymu, mažai ką toliau išryškina ar papildo.

Dėmesio vertos išvados ir apibendrinimai. Anot autoriaus, kalba formuoja asmens tapatybę. Ji buria žmones draugėn. Kalba padeda puoselėti kultūrinę veiklą, suprasti jos bendrus bruožus ir savitumą. „Kalba yra tarsi raktas, kuris atveria duris į visus tautos veiklos barus“ (88 psl.).

Algis Norvilas

Tautybė yra tarsi patikėtas turtas, už kurį esame atsakingi. „Kalba tik tiek gyvuos, kiek mes patys ją branginsime ir puoselėsime, kiek sugebėsime ją perduoti ateinančioms kartoms“ (89 psl.).

Dėmesio taip pat verti profesoriaus moksliniai tyrimai, susėję su kalbą ir tautybę. Ten sukaupta daug įdomios

medžiagos ir išvadų. Dėstydamas Vilniaus universitete, jis taip pat tyrinėjo kalbos ryšius su tautine savivoka Lietuvoje. Dėmesio centre buvo lietuviai, lenkai ir rusai. Rasta, kad rusų tautinė savimone ženklina ne tik rusų tautybę ir kalbą, bet ir atvirumą priimti lietuviškumo bruožų. Tuo tarpu lenkų tautinė savivoka telkia ne vien lenkų tautybės ir kalbos požymius, bet ir priešišką nusiteikimą lietuviškumui.

Knygos pabaigoje autorius pasisako dėl kalbos švarinimo, pastebėdamas, kad kartais tos pastangos susilaukia kritikos. „Pradeda aiškėti, jog per didelis svetimybės prigūžėjimas kalbai nieko gera nežada. (...) Rūpestis kalbos grynumu, aišku, turi žengti kartu su pačios kalbos kūryba ir plėtote, pritaikant ją šiandienos pasauliui“ (145 psl.). Tai ne tušti žodžiai. Pats leidinys yra puikus pavyzdys, kaip tai galima vykdyti. Pratarmėje autorius rašo, kad ypač daug dėmesio buvo skiriama lietuvių kalbai, ją lyginant ir ieškant tikslesnių pasakymų. Šiame darbe jam talkino nemažai lietuvių kalbos žinovų. Eglė Rimkutė patikslino mokslinį žodyną ir daugelį sąvokų priartino prie dabartinės vartosenos. Iš daugelio mano skaitytų ir aprašytų knygų, išleistų Lietuvoje, A. Norvilo knyga kalbos švarinimo ir mokslinių terminų atžvilgiu yra geriausia. Vienintelis priekaištas, galiojantis visoms Lietuvoje leidžiamoms knygoms, yra tikrinių daiktavardžių, ypač pavardžių sudarkymas, bandant jas „sulietuvinti“.

Būtų nedovanotina, jei ši aktuali knyga liktų tik ant knygų lentynos. Ja turėtų susidomėti Pasaulio Lietuvių Bendruomenė (PLB) bei JAV LB Švietimo ir Kultūros tarybos ir knygoje pristatytus faktus bei išvadas pritaikyti išeivijos gyvenimui. Galvoje turiu lituanistinių mokyklų mokytojus, jų auklėtinius, tėvelius. Juk galima būtų paruošti praktiškus nurodymus, gaires, patarimus, kaip tinkamiau išlaikyti kalbą, tapatybę ir pačią tautą. Manau, kad tam mielas profesorius ne tik pritartų, bet ir talkininkautų. □

Jonui Mekui – 90

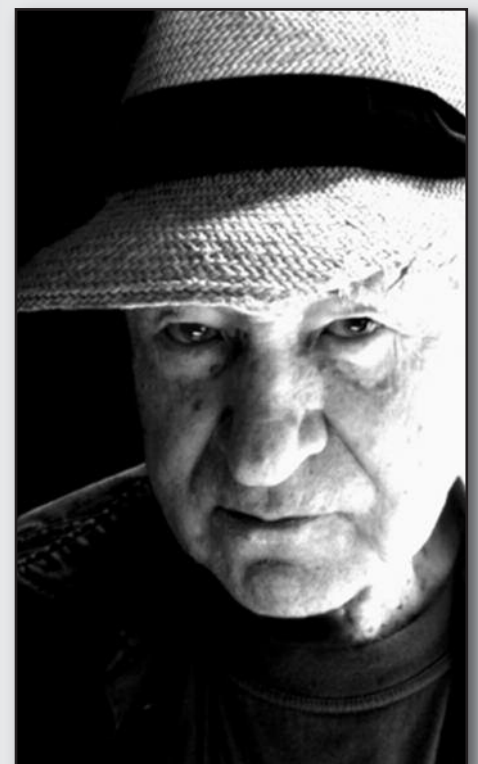
Š. m. gruodžio 24 d. Jonui Mekui sukako 90.

Džiaugiamės ir didžiuojamės šiuo tarptautinio lygmens kūrėju, išgarsinusi Lietuvos vardą visame pasaulyje. Savo kūrybinės raiškos laisve ir visu savo gyvenimu Jonas Mekas liudija, kad avangardas – kiekvieno žmogaus dvasios dalis, neleidžianti jam sustabarėti.

Jono Meko nuopelnai, plėtojant Fluxus meną, kino žurnalistiką, tampant avangardinio amerikiečių kino krikštateviu, jau įėjo į pasaulio meno istoriją. Ne mažiau svarbi ir prasminga – poetinė Jono Meko raiška, jo eseistika. Pavergianti ir paties menininko asmenybė – novatoriška, kūrybinga, kupina energijos ir kiek beprotiškų idėjų – tokios idėjos avangardisto sielai būtinos kaip oras. Daugiau tokio oro mums visiems.

*Senas yra mūsų šis gyvenimas – ilgom kartom
nuvaikščioti laukai ir įsispaudę dirvos,
kiekviena žemės pėda kalba ir kvėpuoja dar tėvais.
Iš tų pačių duobių jie besdavo geltoną molį,
auksinį smėlį iš tų pačių laukų.
Ir kai mes išeisim,
kiti sėdės ant mėlynų palaukės akmenų,
šienaus užžėlusias lankas ir ars atokalnes;
ir kai iš darbo grįžę sės užu stalų –
kalbės kiekvienas stalas, molinis qstis
kiekvienas sienos rąstas;
jie prisimins plačias, geltonas smėlio žvyruobes,
ir vėjuje banguojančius rugių laukus,
mūsų moterų liūdnas dainas linų palaukėse,
ir šitą kvapą, pirmąkart naujoj troboj! –
šviežių samanų kvėpėjimą.*

**Jonas Mekas.
Semeniškių idilės**

Krakatukų nuotykynei

Aldona Žemaitytė

Ak tie krakatukai, tie mieli padarėliai – lyg žmogučiai, lyg žvėreliai, lyg vabzdžiai... O gal visi šie požymiai kartu telpa jų mažuose kūneliuose, kuriuose plaka gailėstinga ir filosofuojanti jautruolio tešliaus, rūpestinga ir senamadiškai ori bei mandagi išmintingojo Birbindono, maištinga ir kaprizinga švepluojančios Buntės Esmeraldos, mieguista tylenio maumo širdis. Gyvena jie savo Raudono Molio trobelėje, kuri stovi Krakatukų pievelėje, apsuptoje krakatukų brūzgynų... Ta pievelė – tikras rojus, kuriame knygų apie krakatukus autorės Renatos Šerelytės valia kartkartėmis įvyksta keistų dalykų – pievelė pavirsta tai neperžengiamais brūzgynais, tai tyvučiuojančiais vandenimis (pirmosios trys knygos „Kratatukų pievelė“, „Kratatukų brūzgėlynai“, „Kratatukų jūra“), kol krakatukai su savo trobele galų gale išskrenda į kosmosą („Kratatukai kosmose“). Čia jų nuotykiškai pasiekia didžiausią įtampą... Taigi keturių knygų ciklas per ketverius metus... Renatai kiekvienoje knygoje talkina dailininkė Irmina Dūdėnienė, jos nuotaikingos iliustracijos ne tik vizualiai paliudija skaitytojams, kaip atrodo tie krakatukai, bet ir nupiešia kiekvieno jų charakterį. Iliustracijos ritmiškai išdėstytos per visą knygą, kaitaliojant jų dydį (piešiniai arba užpildo visą knygos puslapį, arba žaismingai įterpiami į puslapio tekstą). Piešinių linijos elegantiškai plonos, pilkšvas tonavimas suteikia kūrinėliams reljefiškumo ir dinamizmo. Dailininkė subtiliai pajuto rašytojos humoristinę stilių, tad abiejų kūrėjų tandemas per visą „Kratatukų“ seriją yra itin sėkmingas.

Kiekvienoje knygoje krakatukus aplanko vis kiti svečiai, jų įprastinį gyvenimą praturtindami išradiniais nuotykiškai. Renata Šerelytė per visą keturių knygų ciklą yra ištikima sau: ji ir pasakotoja fantazuotoja, ir humoristė, ir poetė...

Turbūt niekam nešaus į galvą suvesti draugėn dvi skirtingų kartų rašytojas – Birutę Pūkelevičiūtę ir Renatą Šerelytę – ir ieškoti jų pasakų knygose siužetinių bei meninių panašumų. O juk buvo visai nepažįstamos, neskaitė viena kitos kūrinėlių, nes jas skyrė ne tik „geležinė uždanga“, bet ir laikmetis. Birutė gimė 1923 m. ir šiandien jau keletą metų ilsisi Antakalnio Menininkų kalnelyje. O Renata yra pačiame kūrybos brandume, itin produktyvi, gyvybinga, nes jai gerai sekasi atsiskleisti ir poezijoje, ir romanuose, ir kino scenarijuose, ir knygose vaikams. (Birutė irgi buvo poetė, romanistė, dramaturgė, pasakų rašytoja...)

Pasidairykime po šių dviejų autorių kūrybą. B. Pūkelevičiūtė už „Aukso žašį“, pasakišką trijų veiksmų komediją, 1962 m. Čikagoje pelnė Jaunimo dramų konkurso pirmąją premiją. Tada jai buvo apie 40 metų. R. Šerelytė savo „Kratatukus“ parašė jau XXI a. pirmame dešimtmetyje, kai jai taip pat apie 40. Štai ką rašo B. Pūkelevičiūtė „Aukso žašies“ atsklandoje: „Pasaka šildo ir guodžia lyg ugniakuro žėrėjimas žiemos naktį, ji visados gera, visados išmintinga/.../Jeigu pažvelgtumėm pro banguojančių žvaigždžių jūrą, svajonė bent turėtų tolygiai plačius sparnus, kai tuo tarpu mūsų susikurta „tikrovė“ ištirptų į neižiūrimų krislių miglą“. R. Šerelytė, jau XXI a. autorė, naujaisioje savo knygoje „Kratatukai kosmose“ dairosi po tas erdves „iš vidaus“: „Tamsa, kuri apgaubė jį kaip juodas šilkas, ėmė blankti ir tapo perregima. Birbindonas pasijuto besas didžiulėje erdvėje, kurioje sklėdėsi didelės ryškiaspalvės gėlės. Jų vainiklapių spalvos skambėjo, ir kiekviena skirtingai. Violetinė – minkštai ir tamsiai, žalia – gaiviai ir sodriai, geltona – skambiai ir aštriai. Birbindonas sėdėjo gėlės žiede ir jautėsi taip, lyg pats būtų garas.“

Birutė Pūkelevičiūtė „Aukso žašį“ užbaigia

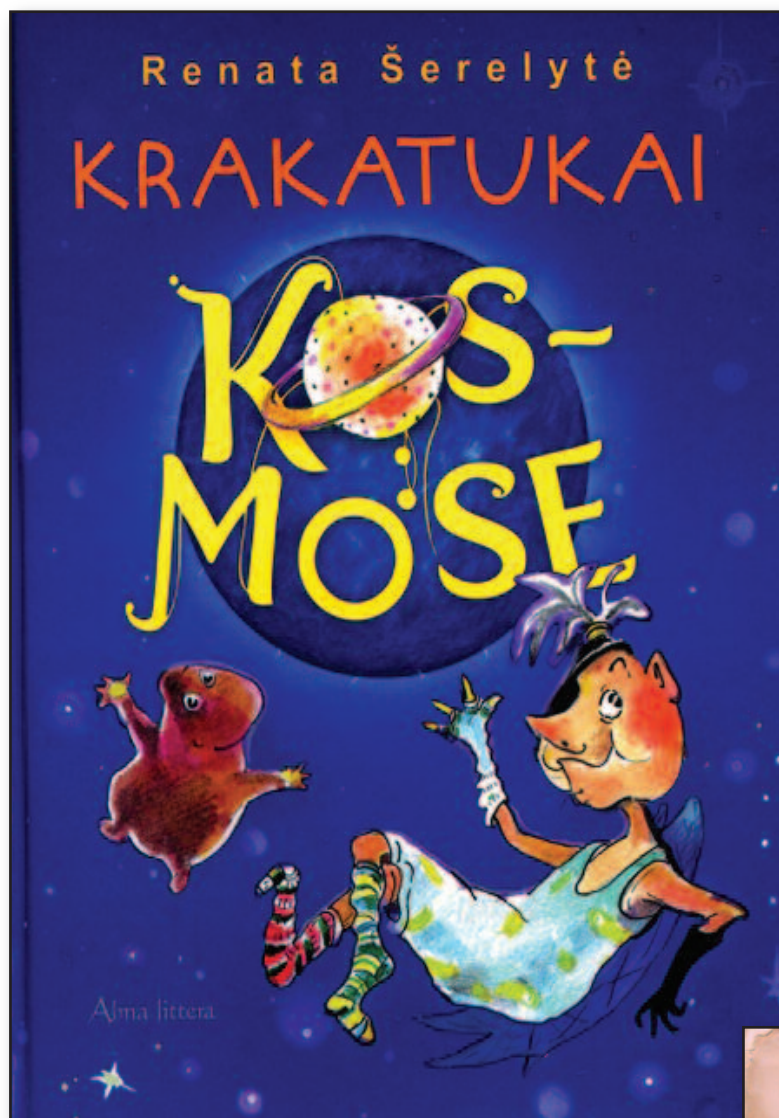
žodžiais: „Kas dainuot ir juoktis gali,/Žino nuostabias šalis;/Aukso burtą, aukso kelią/I karališkas piliis“. Renata „Kratatukų kosmose“ skaitytojams įžangoje palinki: „Tad būk narsios širdies, lakios vaizduotės. Ir nepamiršk, kad juokas – svarbus ginklas kovoti su blogybėmis“. Sodrus humoras ir juokas lydi abiejų rašytojų knygas, kaip ir... kulinariųjų gėrybių pašlovinimas, suteikiantis jų knygoms gurmaniško kūniškumo. Jų veikėjai nesiskundžia apetito stoka. Juokas tampa siužetine „Aukso žašies“ ašimi, o valgių sąrašas, pateiktas karaliaus pietums, verčia skaitytoją ryti seiles, išivaizduojant: „Vyne šaldyti vėžiukai,/svieste čirškinėti gaidžiukai,/su drebučiais unguariai,/su spirgučiais ešeriai,/slyvom iškimštas fazanas/...šerno kumpis išrūkytas, /auksažvynė lydeka,/ raudonplunksnė kurapka,/ keptos žašys su migdolais...“ Ir

Bunte, kuri gina tik savo teisybę ir nepakenčia jai primetamų svetimų tiesų. Išlipę Mėnulyje keliauninkai patenka pas Vilkolakį, kepantį blynus, ir vos spėja išnešti kudašių, kad nebūtų iškepti. Merkurijuje patyrę visokių nuotykių, jie išgyja dar vieną gyventoją, mokslingą ežį, išlindusį iš sriubos puodo. Tas padarėlis geltonomis akimis nugvelbia Birbindono pensne ir tampa šalčmirio žmogelio mokiniu bei raštininku, tačiau nemoka kalbėti. Veneroje keliautojai susiduria su šešiaranke gražuole, kuri kėsina juos įkalinti savo pudrinėse. Dėję į padus, jie praturtėja dar vienu įnamiu – žaliu buožgalviuku liūdnomis violetinėmis akimis, kuris, pasirodo, moka perskaityti tai, ką nesuprantamais rašmenimis apie kosmosą užrašo ežys.

Vienas gražiausių knygos skyrių, kuriame yra ežio užrašyti žodžiai: „O paskui mes lėksime į saulę, į Didžiąją Krosnį. Auksinės liepsnos apsupta, Krosnis didžioji žėruoja! Lėksime lėksime ten, saulė – mūsų vieta gimtoji...“ Tai labai pradžiuo tešlių, o trobelės vidų nutvieskė auksinė šviesa. Tik akiniuotis žmogelis bijojo saulės ir nenorėjo į ją žiūrėti. O tešlius net susigraudino – taip jis ilgėjosi saulės ir šilumos. Priartėjus prie saulės, tešlius pamatė tūkstančius savo giminaičių, kurie pabuvę saulės krosnyje tapdavo auksiniai ir atgydavo. Ilgesingai tešlius žiūrėjo į savo saulabrolius, kol ir jo delniukai tapo auksiniai. Šis poetiškas knygos skyrius, sujaukęs tešlių, tikriausiai sujaukins ir knygos skaitytojus savo poetišku ir vidine šiluma. Štai ištrauka: „Iš juodosios erdvės tolybių, lengvai supdamasi, į auksinę šviesą įnori balta moteris, panaši į undinę. Žvynuota suknelė plazdėjo kosmoso vėjyje, o juodos ir mėlynos garbanos, paliestos saulės, staiga tapo auksinėmis.“

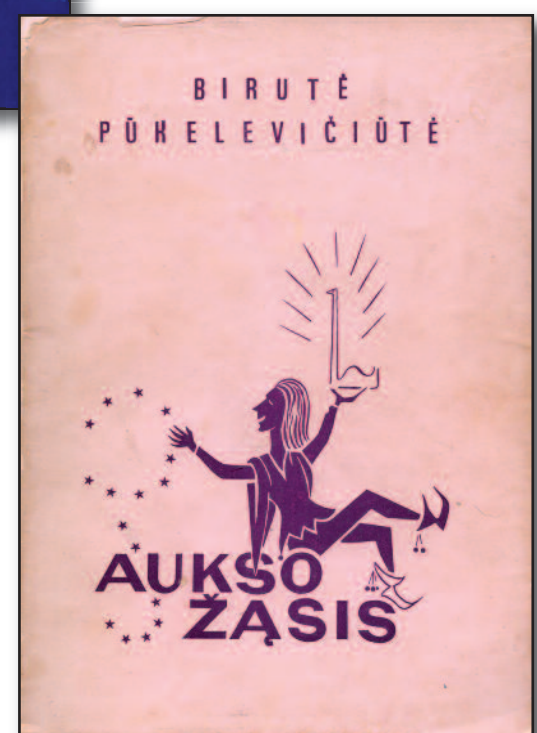
Tokių poetizmų gausu „Kratatukų kosmose“, savo vaizdinga metaforine kalba jie yra didelė vertybė internetinio amžiaus vaikams ir suaugusiems, leidžiantys nors trumpam grįžti į rašytinio meninio žodžio laikus, kai žodį norisi liesti ir glostyti.

Keliautojų dar laukė Marsas, kruvinoji planeta, ir nuotykiškai joje buvo pok-

taip toliau... Sąrašas begalinis. O „Kratatukų“ Birbindonas Raudono Molio trobelės podėliuose – rūsyje ir palėpėje – laiko savo maisto atsargas su marinuotais agurkėliais ir virtomis uogienėmis. Savo bičiulius jis nuolat vaišina kakava su karštais skrebučiais, apipiltais uogiene ir sviestu, kava su sviestinėmis bandelėmis, sumuštiniais su avienos paštetu ir raugintais agurkėliais, lietiniais blynais su obuoliais ir cinamonu, dešrelėmis su marinuotom rudmėsėm... Po galais, liežuvį gali praryti...

Kratatukus, netikėtai išskridusius su savo trobele į kosmosą, aplanko įdomūs savo charakteriais „veikėjai“. Pirmiausia šalčmirys žmogelis, kuris ir sukėlė visą ermyderį, trukusį kelionės metu. Į kosmoso odisėją jis išsirengė, kad patektų pas savo dvasios vadą Šalčio Valdovą, esantį už planetų, skriejančių savo orbitomis, toli – kosmoso pakraštyje. Astronominį žemėlapi žmogelis nupiešė kreida ant Trobelės sienos, kad juo vadovaudamasis pasiektų kosmoso pakraštį, kur gyvena Šalčio Valdovas. Žmogelis yra labai nesimpatiška būtybė – kategoriška. Ne veltui jis išlindo iš šaldytuvo, kur tūnojo ilgus metus, skaitydamas astronomines knygas, šviečiant blausiai šaldytuvo lempelei; kai ji užgeso, šalčmirys žmogelis išlipo iš šaldytuvo tiesiai į Krakatukų pievelę. Jis paiso tik mokslinių faktų ir argumentų, bet gyvenimo tikrovė juos sumala į miltus... Piktas, atšiaurus žmogėnas tuoj pat susipeša su niekam nenusileidžiančia

raupiai... Viskas baigėsi laimingai. Pabėgę nuo Marso spintelių žabangų, jie iš Birbindono virtuvės gavo rūkyto kumpio su keptuvėje čirškančia kiaušiniene. Ir, žinoma, kakavos... Po sočių pietų buvo smagu diskutuoti apie pasaulio atsiradimą iš kiaušinio, trobelei artėjant prie rūsčiosios Jupiterio planetos. Ten juos apalpino tirštas rūkas,

Nukelta į 5 pl.

Atkelta iš 4 psl.

jautriajam tešliui pažėres fantasmagoriškų vaizdų... Jupiteryje keliauninkai išgijo dar vieną pakeleivį – vaiduoklį, kurio Buntė vos neužmušė mūsų mušekliu. Vaiduoklis vos spėjo pabėgti į rūsį. Saturnas – milžiniška riebi burna – norėjo keliautojus paversti daržovėmis sriubai, bet narsusis Birbindonas visus apgynė, stojęs į kovą su baisinga Saturno dvasia. Jo ginklas buvo...virtuvės kočėlas, kuris mūšio metu tapo plieniniu. Atsipeikėję nuo išgąscio, nugalėtojai pasistiprino ką tik iškeptu sūrio pyragu ir iškriko miegoti kur kas: maumas – ant stalo, mokinys su buožgalviuku – duoninėje, tešlius – rankdarbių dėžutėje, o žmogelis – ant skrynios. „Tik Birbindonas, geroji tvarkos dvasia, nurinko nuo stalo indus, nunešė juos į virtuvę ir ėmėsi tvarkyti.“ Paskui ir jis prigulė ant kanapos pailsėti.

Ir štai jų kelionė artėja prie pabaigos. Nejudamų žvaigždžių danguje, kur juodoje erdvėje melsvai, žaliai ir alyvine spalva spindėjo akmeniniai rutuliai, Birbindonas pasijuto vienišas. Jo keliondraugiai buvo kažkur dingę. Rūko vaiduoklis nuliūdusį Birbindoną nuvedė į Pirmapradžio judėjimo sferą, kur jis pamatė Buntę, maumą, tešlių ir visus kitus, skriejančius kartu su didžiuliais gėlių žiedais. Trūko tik žmogelio, kuris nenorėjo pripažinti fakto, prieštaraujančio jo mokslinėms teorijoms.

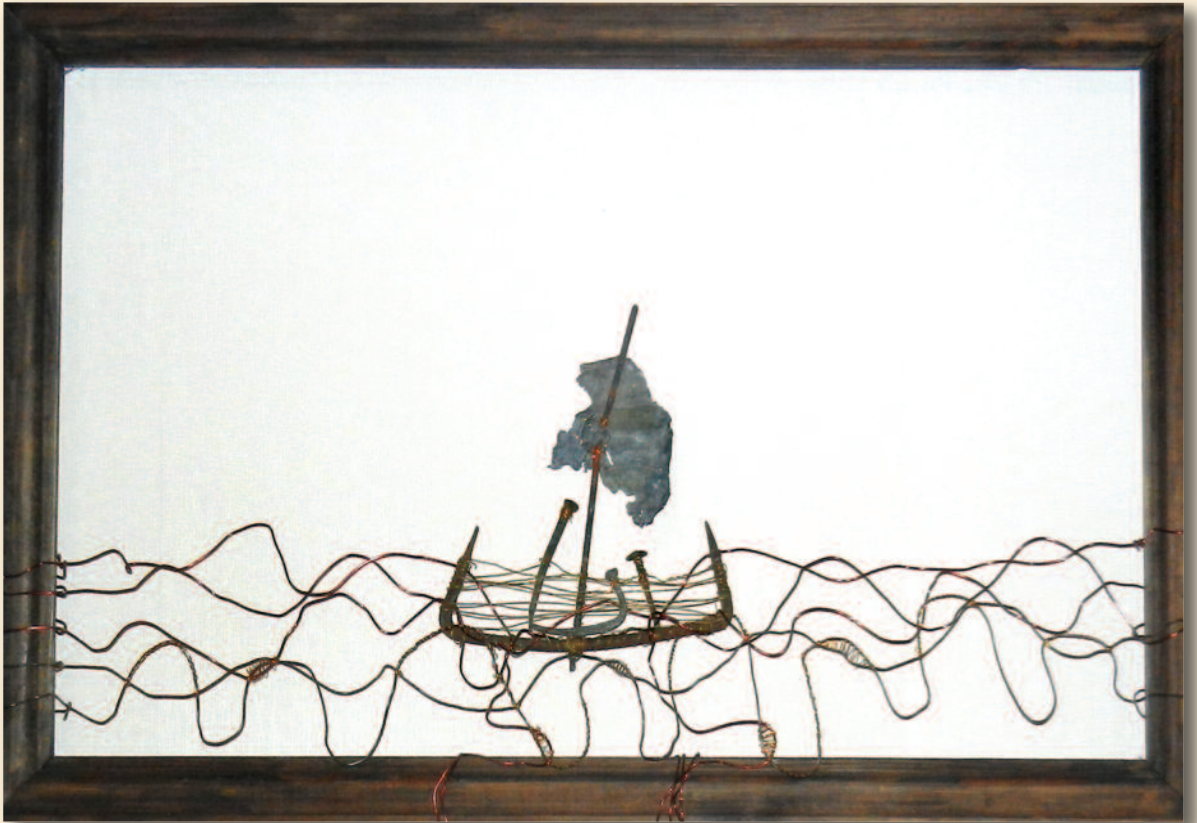
Rašytoja čia duoda valią savo poetinei vaizduotei. Auksiniai gėlių vainiklapiai kaitaliojo spalvas ir skambėjo kaip varpeliai. „Ant auksinio vainiklapio, kuris keitė spalvas ir atspalvius nuo balto smėlio iki ugninės žarijos, atplaukė susijaudinęs tešlius. – Aš lengvas kaip kibirkštis.“ Renata Šerelytė puikiai akompanuoja spalvomis, tai galima pastebėti visose jos kūriniuose.

Žinoma, į skambančių gėlių sambūrį rūko vaiduoklis atitempė besispyriojančią piktą žmogelį. O jo keliondraugiai, susirūpinę, kad pats metas grįžti namo, išprašė, kad žmogelis papasakotų savo gyvenimo šaldytuve istoriją. Ji buvo graudi ir pasibaisėtina. „Jeigu keliauji, – sakė Birbindonas, – turi žinoti, kaip grįši atgal. Tokia yra kelionės prasmė.“ Na, o paskui keliauninkai susitiko su Žvaigždynais Juodojoje skylėje, pačiame kosmoso pakraštyje.

Ir vėl Renata skaitytojus pamalonino gurmantišku vaizdu: didelėje žalioje pievoje stovėjo baltai padengtas stalas, ant kurio kvepėjo tokia daugybė rinktinių valgių, kad net rūškanasis žmogelis neištverė. Jis šlamstė, anot rašytojos, kaip slibinas, pakepintą duoną, apipiltą tirštu sūrio padažu, kepenų paštetą, įdarytą žalumynais ir minkštutėles spurgas, pabarstytas vaniliniu cukrumi. Tas stalas buvo parengtas ne veltui. „Per pievą, nesiekdama uodega žemės, plaukė žalia kaip žolė Mergelė, ilgaus tamsiai mėlynais plaukais, lydima spiečiaus smulkučių žuvyčių, kurios lyg paukščiukai nardė jai aplink galvą.“ Prie stalo rinkosi žvaigždynai: Žuvų, Tauro, Gulbės... Ir Erelis, kurio plunksnos švytėjo kaip aštriausio plieno durklai, ir Kasiopeja, visa iš rudens spalvos lapų... Mūsų keliautojų išvaizda irgi buvo perkeista, tik žmogelis liko, koks buvęs – su nutriušusiu surdutėliu. Kodėl? Jis pats ir atsakė: „Matyt, kad nesu pasakų būtybė.“ Prie stalo susirinko ir planetų dvasios. O vandens čiuožikas, atvedęs keliautojus prie Laiko ežero, parodė kelią į namus.

Birbindonas skubiai užsidėjo akinius ir pamatė tai, ką troško pamatyti. Kiemą, pelargonijas loveliuose, daržą, kur jau buvo paaugę moliūgai ir aguročiai. Pasaka baigėsi, ir kaip visada buvo liūdna su ja atsisveikinti. Tiesa, dar mėnulio takeliu iš kosmoso sugrįžo žmogelis, kuris drauge su kitais sumaišė visas kortas Buntei Esmeraldai, gal bausdamas ją už atžarumą. Kai kada tai labai sveika... Pasaka baigėsi, kosmosas vėl buvo toks kaip buvęs, „apsuptas raudonų uogų, degančių krakatučių krūmuose lyg mažytės tolimų erdvių žvaigždės“. Pasaka nušniokstė lyg stipraus vėjo gūsis, ir vėl tapo ramu, kasdieniška, įprasta, kaip atsikėlus ryte nusiprausti užsimiegojusias akis... Bet jos atspaudas liko širdyse tų, kurie ją patikėjo kaip vaikai arba kaip poetai... □

Unikali paroda M. K. Čiurlionio namuose

Nojaus laivas

Laimutės Vasiliauskaitės Rožukienės nuotraukos

Laimutė Vasiliauskaitė-Rožukienė

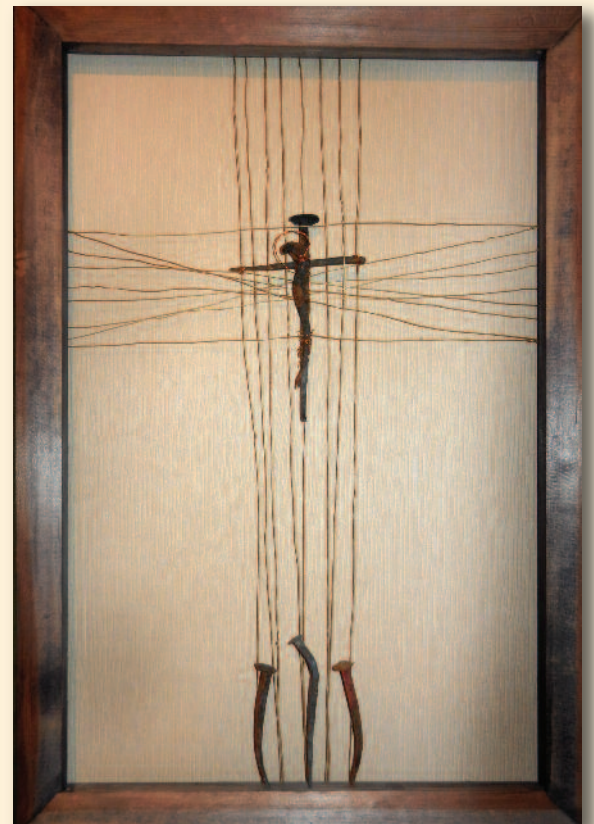
Vilniaus M. K. Čiurlionio namuose (Savičiaus g. 11), tarp genijaus asmeninių daiktų ir paveikslų, natūraliai įsikomponavo šeimyninė, trijų autorių – profesionalios restauratorės Teresės Blažiūnienės, jos dukros menininkės Akvilės Blažiūnaitės ir žento Petro Janoušek (specialiai sugrįžusių su vaikais iš Prancūzijos, kur jie šiuo metu gyvena ir dirba, pagelbėti mamai) – paroda „Labanoro vynys“. Darbai – be pavadinimų, be pavardžių, nes „sukonstruoti“ iš sudegusios 500–metės bažnyčios likučių, daugiausia – iš išlikusių vinių, skardos gabalėlių, šventųjų paveikslų skiaučių, medžio nuodėgulių, keramikos, kristolo likučių... Pvz., šaukštelis, kuris kažkada buvo prie švęsto vandens, nežinomo meistro senosios replės – visa čia atrado naują vietą kaip meno kūriniai.

Šios parodos bendraautorai kartu yra ir tie meistrai, kurie įvairiais amžiais bažnyčią statė, kalė šias vinius, tapė paveikslus ar klojo grindinį, teigia Teresė, – o ją surengti padėjo tarsi šventoji dvasia.

„2009 m. gruodžio 21-osios naktį sudegus Labanoro bažnyčiai, parapijos žmonės, kunigo Jurgio Kazlausko iniciatyva, surinko tai, kas išliko, o mes, klebono palaiminti, iš to sukūrėme erdvines kompozicijas ir kviečiame Jus pamatyti didžiąją šių kūrinių dalį Vilniuje!“ – rašo parodos lankstinuke autoriai.

Darbų stilius unikalus, niekada Lietuvoje nebandytas: tai tarsi sakralių simbolių koliažas, pasižymintis savita dvasinga energetika. Juose gali išvėgti kryžių variacijas, nukryžiuotą Jėzų, erškėčių vainikus, Nojaus laivą...

Paroda rudenį buvo rodyta Šv. Juozapo kunigų seminarijoje, kur klierikams padarė neišdildomą įspūdį. Keli darbai buvo eksponuoti Molėtų krašto muziejaus parodų salėje. Vėliau „Labanoro vynys“ sugrįš į prėjusiais metais naujai atstatytą ir pašventintą Labanoro Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčią, kad papuoštų jos sienas ir primintų, jog niekas niekada nedingsta, kad visa, ką bandoma vandališkai sunaikinti, įmanoma prikelti naujam gyvenimui.

Nukryžiuotasis

Kryžių variacijos

Kultūros kronika

2012 12 19 Vilniaus universiteto planetariume koncertavo bardai – aktoriai: tėvas ir sūnus Saulius ir Jokūbas Bareikiai. Dainuojantys aktoriai žvaigždėjoje aplinkoje kvietė pasiklausyti dar negirdėtos programos, kuri dviejų dalių koncerte buvo suskirstyta į rimtąją ir šmaikščiąją. Saulius Bareikis, Vytauto Kernagio gitaros laureatas, dainuoja jau seniai, o štai apie Jokūbo kuriamas dainas jis sužinojo tik prieš porą metų. Užtat abu dabar puoselėja planus apie ilgesnę bendrą muzikinę programą.

2012 12 19 Vilniaus Kongresų rūmuose jau ketvirtą kartą koncertavo kvartetas „Terem“ iš Sankt Peterburgo. Lietuvių širdis užkariavę charizmatiškieji muzikantai salę pripildė tradicinių rusų instrumentų – mažosios domros, altinės domros, kontrabosinės balalaikos ir bajano – garsais. „Terem“ kvartetas į Lietuvą atvyko su nauja programa. Šįkart žiūrovų simpatijas jie pelnė, atlikdami ne originalias Mozarto, Rossinio, Bizet, Rimskio – Korsakovo ir kt. interpretacijas, o atlikdami vyresniajai kartai gerai žinomas melodijas iš kino filmų „Nesugaunamieji keršytojai“, „Sanikovo žemė“, „Paprastas stebuklas“, „Soliaris“, „Septyniolika balandžio akimirų“, „Amarcord“ ir kt.

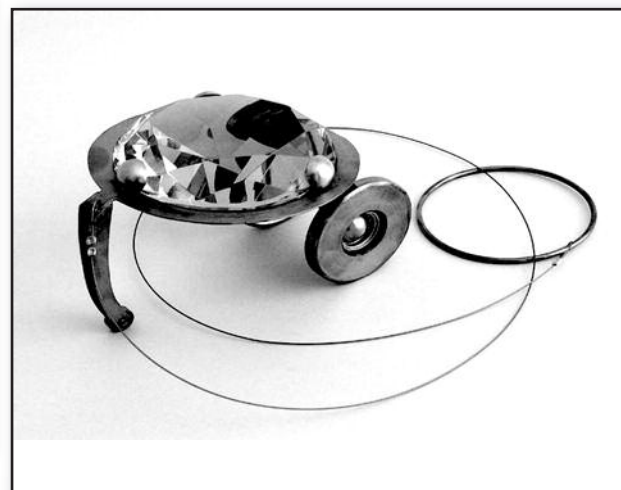
2012 12 19 Vilniuje, Menų spaustuvėje, įvyko penktasis šiuolaikinės operos festivalis NOA (Naujosios operos akcija). Jo tvarkaraštį sudarė reaktyvines nanooperos, trumpametražių operos filmų programa „Operos kino šortai“ ir technotroninė audiovizualinė instaliacija „Elektrinės šviesos evoliucija“. Juodojoje salėje pagrindinės programos metu buvo pristatyti šeši kūriniai: nanooperos „Šunsnukis ir Beprotelė“, „Peer Gynt“, „Apie Ugnį ir Bėgantį Žmogų“, „Grožis sustabdantis laiką arba dresscode: opera“. „Optinė apgaulė“ ir „The Singing Lesson“.

2012 12 14 – 2013 01 20 Šiuolaikinio meno centre Vilniuje vyks paroda „Pamišėliai laisvėje: Fluxus festivaliai Europoje 1962–1977“. Šioje parodoje pristatoma Fluxus XX a. septintajame – aštuntajame dešimtmetyje vykusių renginių dokumentacija, siūloma susipažinti su meninėmis akcijomis, menininkais ir mačiusių liudijimais. Nuo 1962 m. Fluxus renginius matė nemažai Europos miestų. Ši neapibrėžta menininkų grupė išgarsėjo, nes scenoje plikai skutosi galvas, išmontavo pianiną ir sprogdino salotas. Auditorija ir žiniasklaidos atstovai buvo pasipiktinę – antra vertus, Fluxus menininkai, siekdami sugriauti nusistovėjusias meno ribas ir įveikti buržuazinę meno sampratą, ko kito ir negalėjo tikėtis.

2012 12 10 – 2013 01 04 Auksakalių gildijos galerijoje „Meno niša“ vyks paroda „Gražiai gyventi neuždrausti“. Pristatomi 35 lietuvių ir užsienio autorių darbai, suskirstyti į 3 temas: „Magiškas akmuo“, „1 gr. Aukso“, „Unisex“. Paroda pristato šiuolaikinę konceptualios juvelyrikos kolekciją, kurioje eksponuojami brandžiausi Lietuvos juvelyrų darbai, fotografija, grafika, video menas, kitos vaizdo ir garso laikmenos. Pristatomi pripažinti autoriai, suteikiama galimybė susipažinti su naujais vardais.

2012 12 19 Menų spaustuvėje vyko spektaklis „Lietaus žemė“ (režisierius – Aidas Giniotis). Tai biografines improvizacijas, kurios paremtos ratu sėdinčių žmonių gyvenimo istorijomis. Tarpukario ir pokario metų įvykių siejamų žmonių tikros gyvenimo istorijas, kurios palietė kiekvieną iš jų, teatro laboratorijos aktoriai perteikia „Atviro rato“ kūrybinio principu. Spektaklyje nesistengiama tiksliai dokumentiškai atkurti tuo laikotarpiu gyvenusių žmonių biografijos – aktoriai ieško būdų, kaip tuos žmones prakalbinti čia ir dabar teatro kalba.

Ar žmogus moka gailėti kitų

Atkelta iš 2 psl.

kas netrukdytų džiaugtis savąja ramybe. Ir mes dažnai savo šeimose žiūrime tik savo padėties, savo gerovės, o kaimyno ar pažįstamo tariamai gailimės, stengiamės patarti, bet tik tiek, kad mums kaip nors jis nepakenktų, kad iš mūsų ko nors nepaprašytų. O žodžiai? Mes jų kartais daug mokame, daug pažadame, bet kai reikia nors truputį prisidėti veiksmais, keičiamės: imame tolti nuo tų, kuriems visai neseniai rodėme gailėstingumą. Pasaulis per daug šaltas, kad galėtų būti gailėstingas. Žmonės čia užsiėmę savais rūpesčiais, savo nauda, savo gyvenimais. Jie tik gali suskaičiuoti tavąsias nuodėmes ir pasmerkti, nes tu to nusipelnei. Gailėstingumo laukiame iš Dievo, nes gailimės to, ką padarėme, o kartais ir nesigailime. Mūsų laikais apie gailėstingumą negalime kalbėti, jeigu nesuprantame, kas yra meilė. Žmogiškoji meilė, kad būtų tobulai žmogiška, būtų tikro, tvaraus džiaugsmo versmė, turi būti apvalyta, turi subręsti ir save pranokti. Kaip teigia C. S. Lewis, tipiškas pirmosios meilės pavyzdys būtų meilė, skatinanti žmogų dirbti, kurti planus, nepraeinant pro kitą žmogų, nusivylusį ar kenčiantį, kaskart vis ištiesiant ranką tam, kuris pasiilgęs dvasinės šilumos ir meilės. Anroji meilė – jėga, verčianti vienišą ir išsigandusį žmogų slėptis kito užuovėjoje. Mums atrodo natūralu, kad ieškome meilės ir ją gauname, ieškome gailėstingumo – ir jį patiriame. Tačiau Dievo meilė ir gailėstingumas yra daug aukščiau. Mūsų meilė, kaip poreikis, yra gimusi iš skurdo. Galbūt dvasinio skurdo, nes ieškome gailėstingosios meilės slėpinio tada, kai dvasia skursta, o patys, būdami laimingi, kažin ar pastebėtume kitą – kenčiantį, kai mūsų pasaulyje viešpatauja ramybė.

Šiandienos pasaulyje gailėstingumo daigai palengva dygsta, kai kur sužydi, bet dar nėra vešlios augmenijos, kaip norėtumėsi. Kodėl taip yra? Kodėl mums trūksta gailėstingumo? Kodėl mes retai sulaukiame iš kitų gailėstingumo? Nepažįstame savęs, nepripažįstame savo kalčių, nematome savo juodo gyvenimo. Kaip gaila, kad mūsų širdys surambėja, kad taip greitai suaugame savo dvasia. Vaikystė lieka labai toli, taip toli, kad net nepamename, ar kada nors ko nors mes gailėjome. Liūdna, bet tokie pavyzdžiai iš literatūros puslapių, tokius pavyzdžius rodo ir mūsų pačių gyvenimai. Pažvelkime vieni kitiems į akis. Ar matai, kaip man reikia pagalbos ir tavo šilto žodžio? Ar junti, kad man dar niekas šiandien nepasakė šilto žodžio, tik stūmė nuo savęs, kad netrukdyčiau? Padėk man eiti gyvenimo keliu, duok gailėstingumo šviesos ir aš tau būsiu pats geriausias draugas, pati tvirtiausia atrama. Visi norime būti mylimi, tereikia patiems išmokti mylėti ir būti gailėstingiems. □

2012 M. „KULTŪROS“ TURINIŲ RODYKLĖ

Asmenybės:

Ališytė – Šulaitienė, Ona. Dailininkė Laima Barisaitė – mano nepamirštamoji draugė. – 07.14, Nr. 28.

Ancevičienė, Lena. Šimtmečio dulkes nubraukus. Prof. Česlovui Masačiui – 100. – 05.05, Nr. 18.

Butkuvienė, Anelė. Profesorius Liudas Vailionis. – 04.21, Nr. 16; 04.28, Nr. 17.

Girdzijauskaitė, Audronė. Keletas puslapių apie Tėvą. – 02.04, Nr.5; 02. 11, Nr.6; 02. 18, Nr. 7.

Guščius, Alfredas. Išgirdęs ateities žingsnius. Jonui Mikeliniskui – 90. – 05.12, Nr.19.

Indreika, Gediminas. J. Būtėnas – operos ir radijo solistas. – 12.01, Nr. 43.

Lapas, Ramunė. Alfredas Sennas: gyvenimas po Lietuvos ženklų. – 06.09, Nr. 23.

Mikailaitė, Ona. Asmenybės ir žodžių įspūdziai. Prisiminimai apie kun. Stasį Ylą. – 07. 21, Nr. 29.

Mikelaitis, Gediminas. Dievo kunigas ir kultūros žmogus – Albertas Talačka. – 04.21, Nr. 16.

Mikša, Petras Algis. Nežinomas autorius (vertėjo P.Dovalgos – Ramučio gimimo 100 – mečiui). – 01.14, Nr. 2; 01.21, Nr. 3.

Nekrošius, Juozas. Dubysos burtų užkerėtas. – 07. 21, Nr. 29.

Nistelienė, Apolonija. Barbora, negalinti sugrįžti. – 04.21, Nr. 16.

Paplauskienė, Virginija. „...aš didžiai brangi nu kiekvieną lietuvį...“ – 07.07, Nr.27; 07.14, Nr. 28; 07.21, Nr. 29.

Paplauskienė, Virginija. „Mano idealas – poetinio grožio ir meninės tiesos meilė“ (Stasys Santvaras, 1902 – 1991). – 06.23, Nr. 25.

Paplauskienė, Virginija. „Pasilikite mano meilėje“... – 05.26, Nr. 21.

Paplauskienė, Virginija. „Poezija man – pasaulis“. – 02.18, Nr. 7.

Paplauskienė, Virginija. „...tebetausoju meilę...literatūrai...“ – 10.13, Nr. 37.

Peleckis – Kaktavičius, Leonas. Adolfas Vaičiūnis: kaltas, nes tapo menininku. – 09.08, Nr. 32.

Perednytė, Eglė. Šauksmas (prisiminimai apie Kęstutį Genį). – 02.25, Nr. 8.

Šerelytė, Renata. Apdovanotas įstabia būtimi. – 09.15, Nr. 33.

Visvydas, Pranas. Įsidėmėjau jo polinkį satyrai. – 02.18, Nr. 7.

Vyliūtė, Jūratė. Izabelė. – 09.08, Nr. 32; 09.15, Nr. 33; 09.22, Nr. 34.

Žemaitaitis, Algirdas. Kunigas dr. Eugenijus Gerulis. – 05.12, Nr. 19.

Žemaitaitis, Algirdas. Pasakojimai apie Razmų giminę. – 01.21, Nr. 3.

Žemaitytė, Aldona. Vincui Uždaviniui – 110. – 05.19, Nr. 20.

Žmogus pagal Dievo širdį. Ses. Viktorija Plečkaitytė pristato J.Matulaičio dvasinį veidą. – 02.25, Nr. 8.

Dailė:

Dumšienė, Perpetua. Šviesa dangaus sode. – 01.07, Nr. 1.

Goštautas, Stasys. Užrašai iš Bostono. Samuelio Bako parodos Vilniuje, Washingtone ir Bostone. – 12.22, Nr. 46.

Goštautas, Stasys. Užrašai iš Los Angeles. Apie dailininkus. – 03.03, Nr. 9.

Goštautas, Stasys. Užrašai iš Los Angeles. Čiurlionis, Maironis, kosmoso mokslininkai. – 02.18, Nr. 7.

Goštautas, Stasys. Užrašai iš New Yorko. Kristos Svalbonas enkaustika. – 09.15, Nr. 33.

Goštautas, Stasys. Užrašai iš Vilniaus. Parodos, parodos, parodos. – 05.19, Nr. 20.

Kulikauskas, Andrius. Pereiti upę ir atsidurti Užupyje. – 03.24, Nr. 12.

Mažrimienė, Vida. Didysis mūsų meno bendrakeleivis. Minime V. K. Jonyno 105 – asias gimimo metines. – 04.14, Nr. 15.

Račiūnaitė, Tojana. Lukiškių Dievo Motinos ikona. – 12.08, Nr. 44.

Rožukienė – Vasiliauskaitė, Laimutė. Kaip viesulas „Sandy“ pakoregavo parodą Lietuvoje. – 11.17, Nr. 42.

Rožukienė – Vasiliauskaitė, Laimutė. Menų sintezės atstovė Giedrė Bulotaitė – Jorkūnienė. – 12.15, Nr. 45.

Rožukienė – Vasiliauskaitė, Laimutė. Unikali paroda M.K. Čiurlionio namuose. – 12.29, Nr. 47.

Pocius, Liudvikas. Vasaros darbai ir šventės žemaičių Versalyje. – 07.07, Nr. 27.

Zubovienė, Teodora Laima. Amerikos lietuvių moterų dailininkių draugijai LAWAA – 40. – 04.28, Nr. 17.

Žemaitytė, Aldona. Eduardas Jonušas: pėdsakai Neringoje, atspaudai širdyje. – 06.30, Nr. 26.

Žemaitytė, Aldona. Protėvių šauksmas subtilioje akvarelės mozaikoje. – 07.28, Nr. 30.

Esė:

Benamis, Jonas. Asmeninis politikų žavesys ir skurdas. – 10.06, Nr. 36.

Benamis, Jonas. Freskos restauravimas. – 09.08, Nr. 32.

Benamis, Jonas. Meno cenzūra ir moralė. – 11.17, Nr. 42.

Benamis, Jonas. Vyrų pasaulis – moterų pasaulis. – 04.14, Nr.15.

Čigriejus, Henrikas Algis. „Dievą garbinau labai paprastai...“ – 03.03, Nr. 9.

Goštautas, Stasys. Apie „Draugą“ ir draugus. – 12.08, Nr. 44.

Goštautas, Stasys. Nauji bajorai. – 06.23, Nr. 25.

Goštautas, Stasys. Provincijos laikraščiai – bene geresni už sostinės dienraščius. – 07.01, Nr. 29.

Goštautas, Stasys. Pora žodžių apie Tautos šventes. – 03.14, Nr. 12.

Goštautas, Stasys. Rūmai be valdovų. – 05.26, Nr. 21.

Kuzma, Stasys. Būsenos, nuojautos, vizijos. – 03.10, Nr. 10.

Mareckaitė, Gražina. Gyvo žalio. – 05.12, Nr.19.

Marcinkevičius, Justinas. Vasario 16 – oji ir mes (I). – 02.18, Nr. 6.

Marcinkevičius, Justinas. Vasario 16 – oji ir mes (II). – 02.18, Nr. 7.

Martinaitis, Marcelijus. Apmąstymai prie šiukšlių konteinerio. – 01.21, Nr. 3.

Mendeika, Petras. Ar tiesa – dar vis laisvės matas? – 03.10, Nr. 10.

Mendeika, Petras. Jie ir mes. – 10.20, Nr. 38.

Mendeika, Petras. Kad nusivylimas nevirstų nevilting. – 04.21, Nr. 16.

Mendeika, Petras. Politikų kalba. – 07.28, Nr. 30.

Raudonėlis, Laurynas. Ašaros, skirtos televizijai. – 06.09, Nr. 23.

Raudonėlis, Laurynas. Knygos magija. – 09.22, Nr. 34.

Raudonėlis, Laurynas. Prietaringas tikėjimas. – 10.27, Nr. 39.

Pelėdaitė, Barbora. Aistringas knygos pasaulis. – 02.25, Nr. 8.

Pelėdaitė, Barbora. Juokas pro ašaras. – 12.14, Nr. 45.

Pelėdaitė, Barbora. Poezijos pavasario atodangos. – 06.02, Nr. 22.

Pelėdaitė, Barbora. Rudens sėja. – 09.01, Nr. 31.

Pelėdaitė, Barbora. Valstybės dydis. – 07.07, Nr. 27.

Pempytė, Marija. Esame laisvi ar okupuoti. – 06.16, Nr. 24.

Pempytė, Marija. Pragmatiška pasaulio pabaiga. – 09.15, Nr. 33.

Sasnauskas, Julius. Trys Karaliai. Širdies šventė. – 01.07, Nr. 1.

Šerelytė, Renata. Kultūra eina į paraštes. – 10.13, Nr. 37.

Šerelytė, Renata. Motinos vardo melodija. – 05.05, Nr. 18.

Šerelytė, Renata. Nuostabus pasaulis nesibaigia. – 12.29, Nr. 47.

Šerelytė, Renata. Šv. Kalėdų pilnatvė. – 12.22, Nr. 46.

Šiaurytė, Eleonora. Adventas – ir laukimas, ir pasiruošimas. – 12.01, Nr. 43.

Šiaurytė, Eleonora. Liepsnelė Vėlinių vėjyje. – 11.03, Nr. 40.

Trimakas, Kęstutis A. Ar leisime valdžioje esantiems vis labiau nužmoginti mus? –

03.17, Nr. 11.

Trimakas, Kęstutis A. Ar prasmė yra menininko priešas? – 11.03, Nr. 40.

Trimakas, Kęstutis A. Liepos ketvirtoji ir liepos šeštoji. – 07.14, Nr. 28.

Urbutis, Benas. Tipo ta prasme. – 09.29, Nr. 35.

Uola, Petras. Maironis ir naujieji romantikai. – 01.14, Nr. 2.

Visvydas, Pranas. Maždaug prieš ketvirtį amžiaus. – 03.03, Nr. 9.

Visvydas, Pranas. Pasukome buvimo linkme. – 04.07, Nr. 14.

Visvydas, Pranas. Tarp išmetamų skiaučių. – 01.28, Nr. 4.

Žemaitytė, Aldona. Mes augam patys iš savęs. – 03.31, Nr.13.

Žemaitytė, Aldona. Nacione lituanes, gente multiculture. – 06.30, Nr.26.

Žemaitytė, Aldona. Vertybių atsisisijojimas. – 02.04, Nr. 5.

Etnografija:

Dumšienė, Perpetua. Žvaigždėta gyvenimo juosta. – 09.01, Nr. 31.

Rožukienė – Vasiliauskaitė, Laimutė. Adventas. – 12.08, Nr. 44.

Vaškevičius, Algis. Viename muziejuje – visa Lietuva. – 09.29, Nr. 35.

Jonui Mačiuliui – Maironiui – 150:

Balašaitis, Antanas. Maironio eilės didžiamame „Lietuvių kalbos žodyne“. – 11.10, Nr. 41; 11.17, Nr. 42.

Ivanauskienė, Jūratė. Bernardas Brazdžionis ir jo darbai Maironiui. – 06.09, Nr.23; 06.16, Nr.24; 06.23, Nr. 25; 06. 30, Nr. 26.

Ruseckaitė, Aldona. Maironio atostogos. – 07.21, Nr. 29.

Ruseckaitė, Aldona. Maironis – istorijos ir Tėvynės sargyboje. – 03.10, Nr. 29.

Ruseckaitė, Aldona. Pavasario saulė prašvito meiliai – Maironis sodininkas. – 05.12, Nr. 19.

Paplauskienė, Virginija. „Visą žmoniją meile apglėbsiu/ Lietuvą visgi karščiau“. – 03.31, Nr. 13; 04.07, Nr. 14.

Šerelytė, Renata. Koks Maironis mums tinka. – 11.10, Nr. 41.

Filosofija, psichologija:

Gustainienė, Marytė. Ar dažnai keičiame savo pavidalus? – 09.01, Nr. 31.

Gustainienė, Marija. Ar žmogus moka gailėti kitų? – 12.29, Nr. 47.

Mickūnas, Algis. Kryžkelėje. – 10.06, Nr. 36.

Fotografija:

Mikailaitis, Gediminas. Įžvalgus sovietinės Lietuvos skerspjūvis. – 02.25, Nr. 8.

In memoriam:

Baltrušaitienė, Elena. Mano draugė Alytė. Aleksandrą Kazickienę prisimenant. – 06.16, Nr. 24.

Paplauskienė, Virginija. Elenai Nakaitei – Arbienei – Alei Rūtai atminti. – 01, 07, Nr. 1.

Sruoga, Dalia. Laiškas Kostui iš Šančių – Kostui Ostrauskui atminti. – 01.28, Nr. 4.

Istorija:

Abromavičius, Stanislovas. „Aš, Juzė Mačiokienė, Lietuvos kariuomenės pulkininko žmona...“ – 06.16, Nr. 24.

Abromavičius, Stanislovas. Gydytoja rašo knygą. – 12.15, Nr. 45.

Abromavičius, Stanislovas. Jauniausioji Lietuvos tremtinė. – 03.17, Nr. 11.

Abromavičius, Stanislovas. Partizanų fotografas Stanislovas Šniūtė. – 02.11, Nr. 6.

Abromavičius, Stanislovas. Pavojų okupantams kėlė penkiametė mergaitė. – 06.02, Nr. 22.

Abromavičius, Stanislovas. „Sapnavau baltai žydintį sodą...“ – 02.18, Nr. 7.

Abromavičius, Stanislovas. Tremties vaikas Rimgaudas Ruzgys. – 06.30, Nr. 26.

Ignatavičius, Eugenijus. Juozapėlis. – 04.07, Nr.14; 04.14, Nr.15; 04.21, Nr.16; 04.28, Nr.17; 05.05, Nr.18; 05.12, Nr.19; 05.19, Nr.20; 05.26, Nr.21; 06.02, Nr. 22.

Ignatavičius, Eugenijus. Ar Stirna – išdaviškė? – 06.09, Nr. 23.

Katilius, Algimantas. Vyskupas Pranciškus Karevičius ir lenkai. – 03.10, Nr.10; 03.17, Nr. 11.

Kraujelis, Ramojus. Valstybinės archyvų sistemos raida 1990 – 2011 m. – 01.21, Nr. 3.

Kuizininienė, Dalia, Dapkutė, Daiva. Lietuvių išėvijos Institutas Kaune ir jo veikla. – 01.14, Nr. 2.

Mareckaitė, Gražina. Dievo ožkelė. – 12.22, Nr. 46.

Mareckaitė, Gražina. Kas tie skautai? – 03.10, Nr. 10.

Rutkauskienė, Violeta. Krokuvos universitetą puošia ir lietuviški ženklai. – 09.22, Nr. 34.

Rutkauskienė, Violeta. Kur Lietuvos karaliaus karūna? – 04.14, Nr. 15.

Rutkauskienė, Violeta. Kur Lietuvos karaliaus karūna? (II). – 07.07, Nr. 27; 07.14, Nr. 28.

Petrauskaitė, Danutė. Išėvijos archyvai – Lietuvos mokslininkams. – 12.15, Nr. 45.

Pocytė, Silva. Sugrįžimas po 74 metų: Jono Vanagaičio redaguotas almanachas „Kovos keliais“. – 04.14, Nr. 15.

Schabert, Tilo. Prancūzija ir Baltijos kraštai F. Mitterrando prezidentavimo laikotarpiu. – 01.07, Nr. 1; 01.14, Nr. 2.

Šalavėjienė, Alina. Dipukai: tremtis Vakarų kryptimi. – 05.26, Nr. 21.

Šerelytė, Renata. Radvilos ir Chodkevičiai: garsiosios LDK giminės. – 10.27, Nr. 39.

Škiudaitė, Audronė Viktorija. Rainių žudynės ir 1941 m. sukilimas. – 09.29, Nr.35; 09.22, Nr.34; 10.06, Nr.36; 10.13, Nr. 37; 10.20, Nr.38; 10.27, Nr. 39; 11.03, Nr.40; 11.10, Nr. 41.

Trimakas, Kęstutis A. Prezidento Obamos mįslė. Mėgėjas prezidento kėdėje. – 07.28, Nr. 30.

Vaškevičius, Algis. Karališkoje Krokuvėje gausu ir lietuviškų ženklų. – 11.10, Nr. 41.

Žemaitaitis, Algirdas. Nepriklausomybės Akto signataras Donatas Malinauskas. – 02.11, Nr. 6.

Knygos:

Balašaitis, Antanas. Šių laikų knygnešės keilionių knyga. – 06.09, Nr. 23.

Bernardinai.lt. Gyvename kartą, bet kiekvieną dieną./ J. Doring. Su smurtu susidūrus. – 12.01, Nr. 43.

Giedraitytė – Gudjurgienė, Gerda. Juozo Jakavonio Golgota knygoje „Šalia mirties“. – 03.24, Nr. 12.

Girdzijauskaitė, Audronė. Knyga apie Rimą Tuminą. – 12.08, Nr. 44.

Guščius, Alfredas. Knyga su lieptais. – 03.31, Nr.13.

Guščius, Alfredas. „Ko siekiu ir alkstu?“ – 12.01, Nr. 43.

Guščius, Alfredas. „Lietuva bus atpirkta laisvei“. – 01.07, Nr. 1.

Guščius, Alfredas. Sugebantys vandenį paversti vynu. – 07.07, Nr. 27.

Kašauskas, Raimondas. Laimingas atsitiktinumumas? – 01.21, Nr. 3.

Keleras, Julius. N. Chomsky. Hegemonija arba išlikimas. / B. Sławinski. Tiramisu karalienė. – 05.05, Nr. 18.

Keleras, Julius. N.Ferguson. Pinigų triumfas./ J. Ch. Grange. Gandrų skrydis. – 03.17, Nr. 11.

Keleras, Julius. S. Chutnik. Kišeninis moterų atlasas. / S.Mam. Prarastos nekaltybės vualis. – 04.21, Nr.16.

Keleras, Julius. Marcelijaus margučiai. – 04.21, Nr. 16.

Kriaučiūnas, Romualdas. Europos priešistorė. – 01.28, Nr. 4.

Kriaučiūnas, Romualdas. Paskutinės kadencijos prezidento V.Adamkaus dienoraščiai. – 01.14, Nr. 2.

Kriaučiūnas, Romualdas. Trečiąją Lietuvių Fondo knygą pasitinkant. – 04.21, Nr. 16.

Kriaučiūnas, Romualdas. Vertinga knyga

Atkelta iš 7 psl.

apie tautą, kalbą ir tapatybę. – 12.29, Nr. 47.
Mikelaitis, Gediminas. Kunigiška Kardinolo tarnystė. – 09.08, Nr. 32.
Pelėdaitė, Barbora. C. S. Lewis. Kipšo laišakai./ Nerimas./ G. Bleizgys. Sodas./ G. Xingjian. Dvasios kalnas. – 09.29, Nr. 35.
Pelėdaitė, Barbora. K.Keblys. Smulki kritikos rasa./ D.Kajokas. Ežeras ir kiti jį lydintys asmenys. – 10.27, Nr. 39.
Trimakas, Kęstutis A. A. Dirsytės maldaknygė suomių kalba. – 02.04, Nr. 5.
Vaškevičius, Algis. Dvarai – įdomios ir nepairstamos istorijos liudytojai. – 05.05, Nr. 18.
Vaškevičius, Algis. Turtinga pasienio miestelio Kybartų istorija – knygoje. – 10.06, Nr. 36.
Visvydas, Pranas. Kalbos pojūtį ugdanti lyrika. – 09.22, Nr. 34.
Visvydas, Pranas. Malonumo instinkto vingrumas. – 06.02, Nr. 22.
Volertas, Vytautas. Literatūros pelenės S.Peleckienės „Liūdesio krikštas“. – 10.20, Nr. 38.
Volertas, Vytautas. Šviesa ant Pranašo ir Žmogaus. – 03.17, Nr. 11.
Žemaitytė, Aldona. Knyga kaip vizija ir kaip gyvenimas. – 03.03, Nr. 9.
Žemaitytė, Aldona. Krakatukų nuotykinai. – 12.29, Nr. 47.
Žemaitytė, Aldona. Maža knyga kaip didelis pilkapis. – 11.17, Nr. 42.
Žemaitytė, Aldona. Šviesa nuo kalno. – 03.17, Nr. 11.
Žemaitytė, Aldona. Teisybės uogos – karčios. – 01.28, Nr. 4.

Kinas:

Vaškevičius, Algis. Filmas apie tai, kas ir kaip sugriovė imperiją. – 03.03, Nr. 9.

Literatūra:

Dragenytė, Ramutė. Lietuviškos tapatybės atspindžiai Lidijos Šimkutės poezijoje. – 09.29, Nr. 35.
Januta, Donatas. Keletas atsiminimų apie motiną. – 03.31, Nr. 13.
Nainys, Bronius. Stasio Džiugo kūrybinis palikimas. – 04.28, Nr. 17.
Paplauskienė, Virginija. Dar kartą apie „Sugrįžimus“. – 01.21, N.3; 01.28, Nr.4; 02.04, Nr. 5.
Šerelytė, Renata. „Tie mano rasos lašeliai...“ – 05.12, Nr. 19.
Vaškevičius, Algis. Artimieji saugo poeto Prano Vaičiūčio atminimą ir laukia jam skirtą paminklo. – 07.14, Nr. 28.
Vinco Uždavinio laišakai iš Vorkutos. Parenegė Aldona Žemaitytė. – 05.26, Nr. 21.

Menas:

Almantaitė, Laura. Didikų Tiškevičių giminės palikimas. – 09.22, Nr. 34.
Goštautas, Stasys. Užrašai iš Harvardo. Jurgis Mačiūnas Le Corbusier meno pastaite. – 10.13, Nr. 37.
Goštautas, Stasys. Užrašai iš Los Angeles. Muziejų miestas. – 02.25, Nr. 8.
Kavaliauskaitė – Hunter, Nijolė. Kultūros sala New Yorko mieste. – 03.17, Nr. 11.
Mickevičienė, Aušra. Dosnioji širdis. – 09.01, Nr. 31.
Rožukienė – Vasiliauskaitė, Laimutė. Paroda hubertinių proga. – 12.01, Nr. 43.
Sendrauskienė, Laima. „Mamos skara gėlėta muziejų pakabinta...“ – 09.29, Nr. 35.
Vaškevičius, Algis. Visą Lietuvą aprėpusių Muziejų metų renginiai dovanojo daug malonių akimirų. – 09.08, Nr. 32.
Vaškevičius, Algis. Tytuvėnų bažnyčios ir vienuolyno ansamblis po gaisro tebesigydo žaidzas. – 10.27, Nr. 39.
Žemaitytė, Aldona. Apie daiktų komišką ir tragišką esmę. – 12.22, Nr. 46.
Žemaitytė, Aldona. Kūrėjas mieste. – 10.06, Nr.36; 10.20, Nr. 38.
Žemaitytė, Aldona. Savas dūmas akių negrauzia. – 09.22, Nr. 34.

Mokslas:

Grigas, Jonas. „Kaboti kartu ar atskirai?“ –

03.24, N.12.
Kriaučiūnas, Romualdas. Enciklopedija Lietuvai ir pasauliui. – 06.20, Nr. 22.
Kubiliūtė, Ramunė, Tamošiūnaitė, Aurelija. AABS konferencijai Čikagoje pasibaigus. – 05.19, Nr. 20.

Muzika:

Aidukas, Rolandas. Tarpdisciplininė muzikologija. – 02.04, Nr.5.
Aldonytė, Rūta. Apie lietuvių susitikimus toli nuo Lietuvos: Albinas Prižgintas iš New Orleans. – 06.23, Nr. 25.
Juodpusis, Vaclovas. Lietuvaite – Vokietijos *Kammervirtuosin*. – 01.07, Nr. 1.
Matulionis, Vytautas. Tėvynė, tautiškumas, tikėjimas. – 07.21, Nr. 29.
Skomskienė, Irena. Dviejų muzikos kūrėjų šlovės diena. – 12.08, Nr. 44.
Vaškevičius, Algis. Lietuvių širdis sušildė džiazas iš New Yorko. – 11.03, Nr. 40.
Veličkaitė, Lidija. Jaunųjų muzikos talentų spindesys Vilniuje. – 07.28, Nr. 30.
Žilinskas, Antanas. Lietuvos dainų skelbiąs pasauliui. – 11.17, Nr. 44.

Poezija:

Ališanka, Eugenijus. – 05.26, Nr. 21; 06.16, Nr. 24.
Apalianskienė, Dijana. – 03.10, Nr.10; 05.05, Nr.18; 12.15, Nr. 45.
Brazdžionis, Bernardas. – 02.18, Nr. 7; 04.07, Nr. 14.
Bleizgys, Gintaras. – 05.26, Nr.21; 09.15, Nr.33; 10.06, Nr.36; 12.01, Nr. 43.
Brundzaitė, Ramunė. – 05.26, Nr. 21.
Bozytė, Dalia. – 12.22, Nr. 46.
Cibulskas, Nerijus. – 05.26, Nr. 21.
Cieškaitė, Gražina. – 01.28, Nr. 4.
Čigriejus, Henrikas Algis. – 03.24, Nr. 12.
Daugirdas, Romas. – 09.22, Nr. 34.
Degutytė, Janina. – 03.03, Nr.9; 05.05, Nr. 18; 05.19, Nr.20; 07.07, Nr.27; 09.22, Nr. 34; 12.15, Nr. 45.
Drungytė, Erika. – 09.01, Nr. 31.
Geda, Sigitas. – 03.17, nr.11; 05.26, Nr. 21; 06.16, Nr.24; 09.29, Nr.35; 12.08, Nr. 44.
Grigaitytė, Kotryna. – 12.22, Nr. 46.
Gudmonaitė, Ieva. – 05.26, Nr.21; 12.29, Nr. 47.
Jonas, Stasys. – 09.01, Nr. 31.
Jonynas, Antanas A. – 04.14, Nr.15; 04.21, Nr. 16; 10.27, Nr. 39.
Jurgelionis, Kleopas. – 12.22, Nr. 46.
Kajokas, Donaldas. – 03.31, Nr. 13.
Karnauskaitė Elena. – 05.26, Nr. 21.
Lauksargytė, Adelė. – 07.21, Nr. 29.
Lygutaitė – Bucevičienė, Stasė. – 07.21, Nr. 29; 09.01, Nr. 31.
Macijauskienė, Marija. – 09.01, Nr. 31.
Mačernis, Vytautas. – 12.22, Nr. 46.
Maironis. – 01.14, Nr.2; 11.10, Nr. 41.
Marčėnas, Aidis. – 01.07, Nr.1; 03.24, Nr. 12; 10.20, Nr. 38.
Marcinkevičius, Justinas. – 10.20, Nr. 38.
Martinaitis, Marcelijus. – 02.25, Nr.8; 03.10, Nr.10; 04.21, Nr.16; 05.12, Nr.19; 10.13, Nr.37; 11.03, Nr. 40.
Mažeikaitė, Zita. – 09.01, Nr. 31.
Mekas, Jonas. – 12.29, Nr. 47.
Miliauskaitė, Nijolė. – 04.07, Nr. 14.
Nagys, Henrikas. – 12.22, Nr.46.
Norkūnas, Dominykas. – 12.01, Nr. 43.
Norvilas, Paulius. – 06.02, Nr. 22.
Radauskas, Henrikas. – 06.02, Nr.22; 09.08, Nr. 32; 10.06, Nr.36; 11. 17, Nr. 42; 12.22, Nr. 46.
Radvanas, Jonas. – 06.30, Nr. 26.
Ruseckaitė, Aldona. – 10.27, Nr. 39.
Orintaitė, Petronėlė. – 03.31, Nr. 13.
Paulauskas, Donatas. – 06.09, Nr. 23.
Paūsis, Lionginas. – 12.15, Nr. 45.
Pūkelevičiūtė, Birutė. – 04.14, Nr. 15.
Puišytė, Aldona Elena. – 05.19, Nr. 20; 09.01, Nr. 31; 12.08, Nr. 44.
Skablauskaitė, Jolita. – 09.01, Nr.31.
Strielkūnas Jonas. – 09.01, Nr. 31.
Šerelytė, Renata. – 03.17, Nr. 11.
Šimkutė, Lidija. – 09.15, Nr. 33.
Trys eilėraščiai iš Sibiro (įž. žodis – Renatos Šerelytės). – 02.11, Nr. 6.
Toleikytė, Ieva. – 05.26, Nr. 21.
Tulauskaitė, Gražina. – 12.22, Nr. 46.
Vaičiūnaitė, Judita. – 09.29, Nr. 35.

Venclova, Tomas. – 09.15, Nr. 33.
Visvydas, Pranas. – 12.22, Nr. 46.

Pokalbiai:

„Jamžinti plaštakos grakštumą...“ Su fotografu Dainiumi Mačikėnu kalbasi Laima Apanavičienė. – 02.04, Nr. 5.
leškant prasmės per užtvarą. Rašytoją Ellen Cassedy kalbina Ramunė Kubiliūtė. – 11.17, Nr. 42.
YIVO Institutas: vieta, kur istorija virsta moralės pamoka. YIVO Instituto direktorių kalbina Dalia Cidzikaitė. – 12.08, Nr. 44.
Ką aš galėčiau padaryti dėl Lietuvos? Eglė Juodvalkė kalbina Rimvydas Stankevičius. – 09.01, Nr. 31.
„Kiekvieną sykį pagalvoju: kokia laimė, kad galiu išeiti į sceną“. Aktorę, režisierę, rašytoją Birutę Mar kalbina Karilė Vaitkutė. – 12.15, Nr. 45.
Laiko ženklai V.K. Jonyno kūrinių kaimynystėje. Dailininkę Virginiją Kirvelienę kalbina Vida Mažrimienė. – 12.15, Nr. 45.
„Lietuvybė – tėvų dovana man“. Eglė Juodvalkė kalbina Laimutė Adomavičienė. – 05.19, Nr. 20.
Lietuvos ir išeivijos kryždirbystės savitumai. Dailės istoriką, etnologę Skaidrę Urbonienę kalbina Karilė Vaitkutė. – 06.19, Nr. 24.
Marius Ivaškevičius apie aistrą kinui ir teatrui. Kalbina Laimutė Adomavičienė. – 04.07, Nr. 14.
„Netikiu pasakomis, tačiau esu svajotojas“. Dailininką Gintarą Jocių kalbina Laima Apanavičienė. – 02.18, Nr. 7.
„Religija jaunam žmogui suteikia giedros“. Ses. Margaritą Bareikaitę kalbina Gediminas Mikelaitis. – 09.15, Nr. 33.
Pelėdai visi pelėdžiukai yra gražūs. LR ŠMM Mokslo premijos laureatą prof. dr. Romualdą Kriaučiūną kalbina Dalia Cidzikaitė. – 12.22, Nr. 46.

Proza:

Abromavičius, Stanislovas. Ubagė Bezdalėnė. – 01.14, Nr. 2.
Černiauskaitė, Laura Sintija. Medaus mėnuo. – 05.05, Nr. 18.
Černiauskaitė, Laura Sintija. Nekaltutis. – 07.07, Nr. 27.
Grainytė, Vaiva. Pekino dienoraščiai. – 11.17, Nr. 42.
Granauskas, Romualdas. Kai reikės nebebūti. – 06.23, Nr. 25.
Jakučiūnas, Andrius. Lalagė. – 11.10, Nr. 41.
Kajokas, Donaldas. Ežeras ir kiti jį lydintys asmenys. – 11.03, Nr.40.
Kavaliauskaitė – Hunter, Nijolė. Antosės likimas. – 07.21, Nr. 29.
Kavaliauskaitė – Hunter, Nijolė. Kuršėnų sakmės. – 12.15, Nr. 45.
Kavaliūnaitė, Jolita. Žvaigždžių našlaitis. – 09.08, Nr. 32
Morkūnas, Gendrutis. Puodukas kefyro ant palangės. – 10.13, Nr. 37.
Orvidas, Vilius. Pastovioj malonės būsenoj. – 02.04, Nr. 5.
Šarakauskaitė, Diana. Daiktų paslaptys. – 03.10, Nr. 10.
Šlepikas, Alvydas. Mano vardas – Marytė. – 04.28, Nr. 17.

Religija:

Balčiūnas, Vytautas. Prasmingas žvilgsnis į „Krikščionių sąžinės balsą“. – 06.23, Nr. 25.
Yla, Stasys. Žmogaus prisikėlimas: Velykos. – 04.07, Nr.14.
Mikailaitė, Ona. Pal. Jurgio Matulaičio ir Prano Būčio draugystė. – 10.20, Nr.38; 10.27, Nr. 39; 11.03, Nr.40; 11. 10, Nr.41.
Trimakas, Kęstutis A. Adomą ir levą pakerėjo piliulė. – 07.07, Nr.27.
Trimakas, Kęstutis A. Krikščionių ekumeninė dvasia: namiškių, brolių ir seserų bendravimas. – 01.28, Nr.4.
Trimakas, Kęstutis A. Krikščionių sąžinės balsas. – 04.28, Nr.17; 05.05, Nr.18; 05.12, Nr.19; 05.19, Nr.20.
Trimakas, Kęstutis A. Žiauriai kankinta Sibire. Įvertinant Adelės Dirsytės auką. – 06.09, Nr. 23.

Renginiai:

Budriūnienė, Jolanta. Moteriškoji Lozoraičių bibliotekos dalis. – 02.11, Nr. 6.
Caspersen, Jūratė. Pirmojo „Poezijos pavasario“ Šveicarijoje Paukštė praskrido nepastebimai greitai. – 06.30, Nr. 26.
Cidzikaitė, Dalia. Eglės Juodvalkės poezijos knygą pasitinkant. – 01.28, Nr. 4.
Dumšienė, Perpetua. Epochų sąskambis Židikuose. – 12.01, Nr. 43.
Gedgaudienė, Violeta. Pataikėme į Šveicarijos lietuvių „Poezijos pavasarį“. – 06.30, Nr. 26.
Rožukienė – Vasiliauskaitė, Laimutė. Rokeirai, debesy, miškas ir Mozartas. – 09.15, Nr. 33.
Rožukienė – Vasiliauskaitė, Laimutė. Geriausi „Vilniaus kino šortų“ filmai. – 09.22, Nr.34.
Pakuckienė, Asta. 105-asis poeto Bernardo Brazdžionio gimtadienis Los Angeles. – 05.26, Nr. 21.
Petraitytė, Astrida. Baltoms kurorto varnoms tinka dargana. – 09.15, Nr. 33.
Šerelytė, Renata. Atversk pasaulį – atversk knygą. – 03.03, Nr. 9.
Šerelytė, Renata. Novelės prabos patikrinimas. – 06.30, Nr. 26.
Šomkaitė, Rožė. Vietoj testamentu. – 06.02, Nr. 22.
Uola, Petras. Viltiga Naisių vasara. – 07.28, Nr. 30.
Ūsaitė, Kristina. „... kad Tavo vaikai Tavo dainas dainuotų...“ – 02.25, Nr. 8.
Vaškevičius, Algis. Druskininkuose surengtas jubiliejinis tarptautinis menų festivalis, skirtas M.K. Čiurlioniui. – 09. 22, Nr. 34.
Vaškevičius, Algis. Jubiliejinėje Gintaro Žilio parodoje – fotografija ir metalo darbai. – 09.01, Nr. 31.
Vaškevičius, Algis. Gimtajam kraštui – paveikslai ir knygos. – 02.25, Nr. 8.
Vaškevičius, Algis. Paroda apie laisvę ir toleranciją. – 03.31, Nr. 13.
Vaškevičius, Algis. Parodoje – garsiosios Sapiegų giminės istorija. – 04.28, Nr. 17.
Vaškevičius, Algis. Pirmą kartą Lietuvoje – akmens skulptūros iš Zimbabvės. – 02.11, Nr. 6.

Teatras:

Girdzijauskaitė, Audronė. dar kartą apie Tadeuszą Kantorą. – 10.13, Nr. 37.
Girdzijauskaitė, Audronė. Ibsenas Lietuvos teatro scenoje. – 03.24, Nr. 12.
Girdzijauskaitė, Audronė. Primadonų Noros. – 06.02, Nr. 22.
Girdzijauskaitė, Audronė. Prisimenant Jūratę Paulėkaitę. – 11.10, Nr. 41.
Jankus, Gediminas. Kančios ir vienvėdis tragizmas: lietuviškas Faustas. – 11.03, Nr. 40.
Lapas, Ramunė. Išvaryta į Londoną Lietuva. – 01.28, Nr. 4.
Mendeika, Petras. „cezario grupė“. – 03.31, Nr. 13.
Trimakas, Kęstutis A. Išgananti Dievo Sūnaus veido įtaka. – 10.20, Nr. 38.

Kita:

2012 metų rudens „Lituanus“. – 11.03, Nr. 40.
Gudjurgienė, Gerda. Atostogos Lietuvoje. – 06.16, Nr. 24.
Jonui Mekui – 90. – 12.29, Nr. 47.
Krašto žinios. – 09.01, Nr. 31; 09.08, Nr. 32; 09.15, Nr. 33; 09.29, Nr. 35; 10.13, Nr. 37; 10.20, Nr. 38; 11. 03, Nr. 40; 11.17, Nr. 42.
Kultūros kronika. – 09.01, Nr. 31; 09.08, Nr. 32; 09.15, Nr. 33; 09.22, Nr. 34; 09.29, Nr. 35; 10.06, Nr. 36; 10.13, Nr. 37; 10.20, Nr. 28; 10.27, Nr. 39; 11.03, Nr. 40; 11.10, Nr. 41; 11. 17, Nr. 42; 12.01, Nr. 43; 12.08, Nr. 44; 12.15, Nr. 45; 12.22, Nr. 46; 12.29, Nr. 47.
Penkiasdešimt aštuntas pavasarinis „Lituanus“ numeris. – 04.07, Nr. 14.
Tarandaitė, Dalia. JAV lietuvių kultūrininkės ir meno mecenatės Marijos Remienės dovana Anykščiams. – 04.14, Nr.15.
Tomui Venclovai – 75. – 09.15, Nr. 33.
Vaškevičius, Algis. Turistai iš Lietuvos vis dažniau atranda Latvijos grožį. – 12.01, Nr. 43.